

Od 1. nov. dalje
naročnina mesečno
80 din, za inozem-
stvo 80 din — po-
deljaka izdaja ce-
loletno 96 din, za
inozemstvo 120 din.
Uredništvo:
Kopitarjeva ul. 6/III.
Tel. 40-01 do 40-05

SCLOVENECC

Izaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Oek. rač. Ljubljana
št. 10.850 za naroč-
nino in št. 10.349
za inserate.
Uprava: Kopitar-
jeva ulica 6
Tel. 40-01 do 40-05
Podruž.: Maribor,
Celje, Ptuj, Jesenice,
Kranj, Novo mesto,
Trbovlje

Daljnosežnost spora med Francijo in Tajsko

Med vprašanji, ki jih je sprožila sedanja vojna, je eno, o katerem si pač tudi najdalekovidnejši diplomati našega časa niso mogli misliti, da bo prišlo v zvezi s sporom za premoč med Anglijo in Nemčijo na vrsto. To je vprašanje siamskega (tajskega) kraljestva. In vendar bo to vprašanje imelo nemalo vloge, oziroma je že ima v sporu, ki dozoreva na obeh obalah Tihega morja med Japonsko in njenima tekmečema, britskim in ameriškim imperijem.

Država Siam, ki so jo začeli danes imenovati Tai ali Tajsko, kakor domačini sami pravijo svoji deželi, zavzema, oziroma je zavzemala še v preteklem stoletju največ prostora v osrčju indokitskega polotoka, na katerem sta poleg nje bili še dve neodvisni državi, in sicer Birma v porečju Iravadija na zahodu in država tako imenovanega Indokitaja na vzhodu; južni izrastek zapadnoindijskega polotoka, to je Malaka, je bil tudi pod vladjo več neodvisnih domačih vladarjev. Gospodarska ekspanzija Anglije in Francije je lice polotoka v drugi polovici preteklega stoletja zelo izpremenila; Birma, ki veže zapadnoindijski polotok s Prednjo Indijo, je postala angleška, indokitajska kraljestva so prišla pod kolonialno upravo Francije, malajski polotok pa je moral priznati suvereniteto britskega imperija, ki je ustvaril svoje najmočnejše pomorsko oporišče v Aziji — Singapur. Le srečnim okoliščinam se ima Siam zahvaliti, da ni delil te usode; med vzroki, da je ostal neodvisna država, je tudi ta, da evropski imperializem ni doživel toliko poznal, da bi vedel, kakšne gospodarske zaklade skriva. Je pa siamsko kraljestvo izgubilo precej ozemlja, tako na zahodu, ker je moralo odstopiti Angliji nekatere predele Birme, ki so nekdanji bili siamski, Franciji pa je moralo v letih 1893 do 1907 prepustiti province zapadno in deloma tudi vzhodno od najvažnejšega porečja zapadnoindijskega polotoka, to je Mekonga. Od tedaj ima največji gospodarski pomen Kambodža, ki leži severozapadno od ogromnega ustja imenovane reke.

Te okoliščine so postale usodnega pomena po porazu Francije lanskega leta. Siamsko kraljestvo je izrabilo veliko zadrževanje in stisko Francije, da pritisne na njeno kolonijo Indokino v prepričanju, da ne bo naletelo na upoštevanja vreden odpor. Evropska diplomacija je deloma pripisovala ta korak vplivu Anglije, deloma pa vplivu Japonske; najbolj verjetno je, da je izšel iz lastne pobude siamske vlade, oziroma države, ki je jako sodobno urejena ne samo politično, ampak tudi vojaško. Vodja francoske države, maršal Petain, se je do današnjega dne odločno branil odstopiti Siamu indokitajske predele, ki so predvsem važni z gospodarskega stališča, ker nimajo samo velike poljedelske produkcije, predvsem riža, ampak izvažajo tudi veliko rud in surovin za industrijsko produkcijo. Stališča maršala Petaina ni bilo lahko izpodbiti, ker premirje z Nemčijo in Francijo izrecno naroča Franciji, da mora braniti celost svojega imperija do končnega mira. Maršal tudi ni hotel pokazati kakšne slabosti Francije, kar se tiče kolonij, v katerih je precej pristašev generala de Gaullea, katerim bi vsaka koncesija vlade v Vichyju nasproti komur koli nudila zaželeno priložnost za propagando proti maršalu Petainu v korist Velike Britanije. Zaradi tega tudi Nemčija ni izvrševala na maršala nobenega pritiska v tem pogledu in generalni guverner Indokitaja je pokazal, da je popolnoma kos svoji nalogi, da to veliko deželo in najvažnejšo francosko kolonijo proti Siamu uspešno brani. To svojo politiko nasproti Siamu je mogla francoska vlada tem lažje dosledno izvajati, ker je bila itak že politično veliko odnehala nasproti Japonski, kateri je odstopila pomorsko in letalsko oporišče Hanoi, odkoder more japonska armada nadlegovati dovozna pota iz angleške Birme v Kitajsko, odpravila vse carinske ovire čim večjemu izvozu indokitajskih produktov na Japonsko in na načeloma priznala japonsko pravico, da organizira politično in gospodarsko ves vzhodnoazijski prostor.

S tem je bil Japonski vzeti vsak upravičen povod, da bi podpirala Siam, katerega tudi smatra za območje svojega političnega in gospodarskega vpliva. Kljub temu se vladi v Vichyju ni posrečilo likvidirati vprašanje siamskih zahtev, tako da je Siam začel naravnost vojsko, česar ne bi bil storil, če ne bi imel za seboj močne opore; katero in kakšno, to še ni gotovo. Zgodilo se pa je, da je Japonska naenkrat nastopila v vlogi posredovalca in izposlovala med Siamom in Indokino premirje. Francoska vlada je pristala na to, da se v odločitvi pogajanja s Siamom v Tokiu, kjer zastopa vichyjsko vlado tamošnji francoski poslanik. Japonska je svojo željo, oziroma zahtevo, da nastopa kot posredovalka utemeljevala s tem, da ima s Siamom pogodbo o večnem prijateljstvu in nenapadanju in da jo mora podpirati tudi zaradi tega, ker imata obe državi iste politične in gospodarske interese v Aziji. Dosedanji potek pogajanj je pokazal skrajno spravljivost Francije, ki se ni branila odstopiti Siamu nekaterih predelov Indokitaja, ni pa mogla pristati na to, da bi izpolnila vse zahteve njene sosedice, ki noče izpustiti ugodnega trenutka, da postane najmočnejša država v tem predelu Azije, kjer se bodo odsele razvijali v bližnji bodočnosti zelo važni dogodki, ki bodo vplivali na potek svetovne vojne sploh.

V zadnjem času pa je postal pritisk Japonske na vlado maršala Petaina tako velik, da je moral odnehati. Treba je pomisliti, da imajo Japonci zbran pred indokitajskim glavnim mestom Saigonom velik del svojega brodogradništva, kar ne vzemirja samo Francije, ampak tudi Anglijo in Združene države Severne Amerike. Zaradi tega se ne smemo čuditi, da je vlada v Vichyju na svoji zadnji seji sklenila, da načeloma sprejme ultimativni posredovalni predlog Japonske, ki gre za tem, da se Siamu odstopi Kambodža, oziroma ves desni breg spodnjega Mekonga. Francoska vlada je to utemeljila s tem, da se mora mir na Daljnem

Nemško-sovjetski odnošaji v luči dogodkov v Bolgariji

Na včerajšnjo sovjetsko »izjavo« so danes odgovorili v Berlinu s kratko ugotovitvijo, da Nemčija v vojni proti Angliji ne trpi nobenih omejitev

Sovietska izjava o nemški zasedbi Bolgarije

Sovietska vlada je — kakor smo poročali v včerajšnji drugi izdaji — glede dogodkov v Bolgariji objavila naslednjo izjavo:

Dne 1. marca je Altinov, pomočnik bolgarskega zunanjega ministra, sporočil Lavriščevu, poslaniku Sovjetske zveze v Bolgariji, da je bolgarska vlada pristala na prihod nemških čet v Bolgarijo, da se ohrani mir na Balkanu.

Dne 5. marca je Višinski, pomočnik komisarja za zunanje zadeve, izročil bolgarskemu poslaniku v Moskvi Stamenovu sledeči odgovor:

Kot odgovor na sporočilo bolgarske vlade s dne 1. marca Lavriščevu, poslaniku Sovjetske zveze v Bolgariji, po Altinovu, pomočniku bolgarskega zunanjega ministra, ki pravi, da je bolgarska vlada pristala na prihod nemške vojske v Bolgarijo, da se ohrani mir na Balkanu, sovjetska vlada izjavlja:

1. Sovjetska vlada se ne strinja z bolgarsko vlado glede pravilnosti njenega stališča, kajti to stališče ne vodi k utrjevanju miru, temveč k razširjenju vojnega področja in k zapletu Bolgarije same v vojno, dasi ima bolgarska vlada morda druge želje.

2. Sovjetska vlada, zvesta svoji mirovni politiki, iz navedenih razlogov ne more nuditi bolgarski vladi pri izvajanju njene sedanje politike nobene pomoči.

Sovietska vlada misli, da mora to izjavo dati zaradi tega, ker se po bolgarskem tisku neovirano širijo glasovi, ki svojevoljno tolmačijo politiko Sovjetske zveze.

Senzacionalen nemški službeni odgovor na sovjetsko »izjavo«

Berlin, 4. marca. b. Izjava sovjetske vlade ob priliki pristopanja Bolgarije k trojnemu paktu in prihoda nemške vojske v Bolgarijo je izzvala mnogo tolmačenj v političnih krogih v Berlinu. Privrat po nemškem znanjaku TASSovega poročila misli službeni Berlin potrebno, da objavi svoje mnenje o sedanji sovjetski politiki. Predstavnikom tujega tiska je namreč visoki uradnik nemškega zunanjega ministrstva izjavil naslednje:

»Naši razlogi za prihod nemške vojske v Bolgarijo so znani. Nemčija in bolgarska vlada sta povedali vsemu svetu, zakaj je Bolgarija pristopila k trojnemu paktu. Naši ukrepi in naša politika na jugovzhodu Evrope se ravna izključno po teh dveh točkah:

1. Nemčija hoče zgraditi in zagotoviti trajen mir in stalen red za vse čase na jugovzhodu Evrope.

2. Vsi ukrepi Nemčije so storjeni v zvezi s vojno proti Angliji, katere bo, kot je to izjavil Hitler, napadena, kjerkoli se pojavi in preprečiti bomo vsak poskus v tem smislu. To sta dve osnovni naši politiki na jugovzhodu Evrope. Na ti dve točki gradi vlada Nemčije svoja prijateljstva in jih organizira. Če pa druge vlade nimajo v svoji politiki teh dveh ciljev, prihajajo sveda do drugega mišljenja, oziroma do drugih načrtov rešitve jugovzhodnih vprašanj. Ta vprašanja se morajo namreč razumeti samo z gledišča, da nemška politika ne trpi nobenega omejevanja v svojem boju s Anglijo. Če ima sovjetska vlada o odločitvi Bolgarije drugo mišljenje, jemlje Bolgarija to na znanje. Če vlada Sovjetske zveze odkrito in brez omejitev pove svoje stališče, je to stvar njene politike. Naša politika se briga samo za ukrepe, ki so nam potrebni ter za posledice, ki izhajajo iz njih.

Ta izjava je prava senzacija, ker prvič odkrito priznava različnost nemške in sovjetske politike na Balkanu in pri tem poudarja, da nemška politika računa o vseh potrebnih ukrepih pri izvajanju svoje politike. V zvezi s takšnim stanjem se poraja vprašanje o nadaljni politiki rajha na Balkanu. Ali bo nadaljevala nemška vojska svoje načrte na Balkanu? To vprašanje je že sredi bilo postavljenemu službenim krogom. Odgovorili so, da je to stvar vojske in da na to vprašanje ne morejo odgovoriti. Danes izjavljajo, da so odnošaji med bolgarsko in nemško vojsko odlični in da je Nemčija poslala svojo vojsko v Bolgarijo, ker je ona sama to zahtevala. Nemčiji pa je bila dolžnost, da nudi polno pomoč mali državi, obdani od nevarnosti. Nemška vojska ima nalogo, da

vzhodu ohraniti, vsaj kar se tiče francoskega ozemlja, in ta razlog spriča nevarnosti, da ne bi Japonska zasedla Indokino, gotovo drži.

Vprašanje je, kaj bosta rekli k temu Anglija in Amerika. Japonska se more po pravici ponasati, da je dosegla v vzhodni Aziji velik diplomatski uspeh, ki ga pač zelo potrebuje, ker njene zadeve na Kitajskem stojijo zelo slabo. Diplomatski položaj, gledan s stališča vojske, pa je za Japončake ugoden, ker niti Anglija, kakor je to Churchill sam izjavil, niti Združene države Severne Amerike ne smatrajo sedanega položaja za najbolj ugodnega, da bi ustavile Japonsko v vojaško silo. Anglija rabi tako podaniki svojih kolonij, kakor svoje bojne brodogradnje na zahodu. Res da bi njene pomorske sile v obrambo njenih interesov na vzhodu v primeru vojske z Japonsko nadomestila Ame-

v vsakem primeru varuje varnost in prepreči, da bo Bolgarija žoga tujih interesov.

Glede nadaljnega bolgarskega stališča do ostalih balkanskih držav izjavljajo v Berlinu, da bo ostala Bolgarija v dobrih odnošajih s vsemi sosedmi, med katerimi je tudi Grčija. Za to je odločilna, kakor izjavljajo v Berlinu, izjava predsednika bolgarske vlade Filova na Dunaju, ko je to v prisotnosti grofa Ciana, von Ribentropa in Ošime slovesno izjavil in obljubil.

Glede glasov, ki so se razširili, da je Grčija prosila za posredovanje v italijansko-grškem sporu, izjavljajo uradni krogi v nemškem zunanjem ministertvu, da grška vlada ni storila nikakih takšnih korakov niti v Nemčiji niti potem drugih držav. V Berlinu poudarjajo, da nemško-grški odnošaji niso dobri od takrat, ko je Grčija stopila na stran Anglije. Med Grčijo in Nemčijo vladajo v diplomatskem pogledu samo službeni odnošaji.

Madžarsko tolmačenje

Budimpešta, 4. marca. b. Madžarski radio je danes ponovno objavil poročilo iz Berlina, da je nastop Nemčije v Bolgariji značilen za medsebojne odnošaje Sovjetske zveze in Nemčije.

Kako v Londonu presoja sovjetsko »izjavo«

London, 4. marca. Reuterjev diplomatski sodrudiški piše k sovjetski izjavi glede nemške zasedbe Bolgarije naslednje:

Sovietska izjava, ki jo je prenašala sinoči moskovska radijska postaja v več jezikih, je vzbudila v diplomatskih krogih v Londonu veliko zanimanje. Toda napačno in krivo bi bilo, če bi ji pripisovali večji pomen, kakor ga ima, in večjo vsebino, kot je stvarno njena. Sovjetska vlada je samo izjavila, da ne soglašajo s sedanjo bolgarsko vlado, da bo njena politika utrnila mir na Balkanu. Sovjetska vlada je hotela zavrniti pisanje tistih bolgarskih listov, ki so dokazovali, da se sovjetska vlada strinja s sedanjo bolgarsko politiko. Več o sovjetski izjavi ni mogoče reči, dokler niso znane vse okoliščine in vsa ozadja, iz katerih je ta izjava zrasla. Vsaj stališče angleške vlade za enkrat ne more biti drugačno. Angleški politični krogi dodajajo, je toliko, da iz sovjetske izjave berejo obsežno nemško zasedbo Bolgarije, o kateri trdijo, da pomeni razširitev vojnega področja. Toda angleški politični krogi po izkušnjah, ki so jih do sedaj imeli glede sovjetske politike, na to ugotovitev nečejo graditi nobenih svojevoljnih tolmačenj. Sovjetska politika bo v kratkem imela priložnost pokazati, kaj je mislila s svojo izjavo o bolgarskih dogodkih.

Mnenje v Ameriki

Washington, 4. marca. b. Izjavo sovjetske vlade so sprejeli v Ameriki kot veliko senzacijo. Komentator bostonske radio-postaje je izjavil, da je šele sedaj popolnoma razumljiv oni del govora Filova na Dunaju ob priliki pristopa Bolgarije k trojnemu paktu, kjer je rekel, da namerava Bolgarija voditi še nadalje prijateljsko politiko proti

Zakaj so Nemci zasedli Bolgarijo

Berlin, 4. marca. Press Association. Zunanje ministertvo je danes objavilo službeno pojasnilo, zakaj se je nemška vojska odločila, da zasede Bolgarijo. Pojasnilo pravi, da je nemška vlada dobila v roke dosti dokazilnega gradiva, ki prča, da so imeli Angleži svoje načrte na jugovzhodu Evrope. Nemška vojska ima nalogo, da zavaruje male države pred angleškimi načrti. Za takšne naloge morajo biti čete posebno opremljene, vendar njihovo število ni večje, kakor je potrebno za izpolnitev poverjene jim naloge.

Kralj Boris daje podpis nemškemu vojakom

Sofija, 4. marca. DNB: Kralj Boris je gledal v nedeljo korakanje nemških čet skozi Sofijo. Kralj je bil v civilni obleki. Na nekem mestu ga je spoznal neki nemški vojak. Tedaj so nemške čete začele navdušeno pozdravljati kralja. Kralj Boris se je začel z nemškimi častniki in vojniki rokovati in pokazal zanimanje za nemške čete in vojni material. Prav tako je kralj dal avtograme večjemu številu nemških vojakov. (AA.)

Sofija, 4. marca. b. AP poroča, da prihajajo skozi Sofijo vedno nove nemške čete na svoji poti

Sovietski zvezi. Ze iz tega stavka se je lahko razumelo, da sovjetska vlada ni bila sporazumna s korakom Bolgarije.

»Sovietska izjava je samo oblič za blamirane komunistične propagandiste na jugovzhodu Evrope...«

Sovietska vlada je s to svojo izjavo potrdila vse to, kar smo v vsej dobi sedanje vojne o njej trdili, namreč da je ali tako slabotna, da ne more braniti niti tega, kar je že nekdanja Rusija imela za svoj nedotakljivi življenjski prostor, ali pa, da ima z Nemčijo tako obsežno pogodbo o sodelovanju in pomoči, da presega vse slutnje. Vprežena v ta jarem mora iti naprej po poti, ki ji jo njena nemška zaveznica kaže. V gornji izjavi je sovjetska vlada skušala v zavilih in zvitih besedah povedati, kar se v brutalnem jeziku tako-le pove: Bolgare prepustimo njihovi usodi. Prepričani smo lahko, da bi Bolgarija nikdar ne bila storila to, kar je storila, če bi bil ležal na vladni mizi ne-dvoumen protest sovjetske vlade z zagrožilom takojšnjih vojaških ukrepov, če bi bolgarska vlada ubrala drugo politiko. Ne samo, da tega protesta nikdar ni bilo, sovjetski tisk in sovjetski radio sta zadnje tedne Bolgarijo napadala, češ, da se hoče ujeti v angleške zanke in da je na prigrizore Anglije — ki jih nikdar ni bilo — odklonila obrambno sivo s Sovjetsko zvezo. Bolgarija je potem šla svojo pot, ker so jo v novi družbi trojne zveze njeni novi zavezniki lahko prepričali, da bodo Sovjeti zadovoljni. Bolgarski min. predsednik Filov se je v svoji zgodovinski izjavi, v kateri je pred parlamentom obrazložil ta usodni bolgarski korak, mogel javno pohvaliti, da bo Bolgarija mogla s Sovjetsko zvezo nadaljevati svoje tradicionalne prijateljske odnošaje, s čimer je hotel reči, da ve, pri čem je.

Ce je sovjetska vlada »smatrala potrebno, da izreče to izjavo« sedaj, ko so nemške čete že v Bolgariji, to se pravi na grški meji, na turški meji in na obalah Črnega morja, potem je imela znjo povsem druge namene, namreč, da svoji komunistični propagandi po jugovzhodu ne izbiže popolnoma tla izpod nog. Ta propaganda se namreč še vedno upa posluževati takoinenovane »slovan-ske kartice«, ki da jo bo izigral »sovjetski bave-bave«. »Sovietska varnostna črta«, o kateri je ta propaganda zadnje mesece po vsem jugovzhodu toliko govorila, se pomika vedno bolj proti jugu, z zahodnega Balkana je združila na vzhodni Balkan, sedaj jo je poplaskalo tudi že z vzhodnega Balkana in se bo preselila v Prednjo Azijo, dokler je tudi od tamkaj ne prežene stvarnost. Toda gornja izjava sovjetske vlade, ki jo lahko imenujemo cinično, ker od nje nikdo nima nobene stvarne koristi, pa bo za komunistične propagandiste na jugovzhodu le še dobrodošel oblič, da bodo mogli še naprej sanjariti o »sovjetski zvezi kot zaščitnici slovan-skih narodov«, čemur se oblastniki v Moskvi — kakor dejstva kažejo — le pomilovalno smejejo.

proti jugovzhodni in južni bolgarski meji. Po naj-novejših poročilih je večina nemških motoriziranih oddelkov razdeljena ob bolgarsko-grški meji v okolici mesta Nevrokopa, kjer se opažajo velika premikanja nemških težkih tankov.

London, 4. marca. b. AP. Vojni krogi smatrajo, da ima Nemčija v Romuniji in Bolgariji največ 250.000 mož. Medtem pa širi nasprotna propaganda z namenom, da razdraži turške živce, glasove, da Nemčija zbira v Bolgariji okrog 20 divizij, ti glasovi pa ne odgovarjajo resnici. Angleški opazovalci trdijo, da se nahaja v Sofiji samo manjše število nemških čet.

Sofija, 4. marca. b. P. A. Na grški meji se nahaja 12 do 14 divizij. Zavzele so že določene postojanke in postavile predstraže na sami meji. Močni oddelki so poslani tudi na turško mejo. V sami Sofiji se nahaja veliko število častnikov in le manjši oddelki vojske. Bolgarska vlada je zaprosila nemške oblasti, da se naj vojska ne nastani v Sofiji, da bi Sofijo za primer vojne mogli oglasiti za odprto mesto in tako preprečiti bombardiranje. Nemške oblasti o tem še niso odločile, vendar pa bodo ugodile, le glavni štab nemške vojske bo na vsak način stalno v Sofiji.

Slike iz Sofije

Belgrad, 4. marca. m. Poseben poročevalec »Vremena« iz Sofije poroča, da je v mestu zelo živahno. Vse ulice so polne radovednega občinstva, ki opazuje premik nemških čet, ki ves dan korakajo v popolni disciplini skozi Sofijo proti južni Bolgariji. Hoteli so polni častnikov ter so zasedene vse sobe. Tudi kavarne so polne nemških častnikov.

Sofijsko časopisje ne objavlja nobenih tolmačenj o vkorakanju nemških čet v Bolgarijo. Izjemo dela samo »Proziske vestice«, ki pravi v uvodnem članku: To, kar se zdajja leta do-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zemunska vremenska napoved: Prevladovalo bo oblačno vreme v vsej državi. Tu pa tam bo dež, zlasti na zahodni polovici. Toplota se bo še dvignila.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno s krajevnimi padavinami.

Politični zapiski

Vprašanje Bosne in Hercegovine

»Muslimanska Svijest« piše: »Zadnje leto je po časopisu in na političnih sestankih mnogo govorjeno o nadaljnji preureditvi države in ker predstavljajo v tem vprašanju za najtežjo točko problem Bosne in Hercegovine, zato se o položaju teh dveh pokrajin in v zvezi z njima tudi o bosensko hercegovaških muslimanih vodijo najbolj žive razprave. Te razprave in zagrizene polemike v resnici ne služijo ničemu, ker so bolj škodljive kakor koristne, ker v največ primerih ne razsvetljujejo tega problema z objektivnega vidika, temveč so strastne in neobjektivne z željo, da prevržejo jasna dejstva in da se tudi položaj Bosne ter položaj muslimanov orije na način, ki ni resničen. Vprašanje bosensko hercegovaške samouprave enote v njenih zgodovinskih mejah je v resnici na mrtvi točki, čeprav je moči z določeno izvestnostjo poudariti upanje, da bo muslimanski politični program nekoč vendarle ostvaren. Po edini vplivni politični krogi in stranke nočejo zavzeti jasno določenega stališča do tega vprašanja, ki se ravno zaradi tega molka kaže vse bolj zamotano, čeprav temeljni muslimanski politični program v celoti na načelih pravičnosti in enakopravnosti in je poleg tega prežet z idejo, ki ji niti najstrožji kritiki ne morejo odreči državotvorne pomena. Krivično bi bilo samo srbskim strankam pripisovati krivdo za stalno odlaganje rešitve bosensko hercegovaškega vprašanja; če bi HSS, ki je že več kot poltrig leta na vladi, zavzela odločno in jasno stališče v tem pogledu in če bi z vsemi razpoložljivimi sredstvi zahtevala nadaljno ureditev položaja Bosne in Hercegovine v duhu zahtev velike večine prebivalstva teh naših pokrajin.« — Pripominjamo, da vsa vprašanja, tičeča se Bosne in Hercegovine, kakor tudi ostale razmejitve med Hrvati in Srbi, ki naj bi bile dokončno izvedene pri nadaljnji preureditvi države, prinašamo samo kot kronisti, ne da bi hoteli to vprašanje tako ali drugače prikazati.

Imenovanje narodno predstavništvo

»Muslimanska Svijest« piše tudi o imenovanem narodnem predstavništvu. Ter pravi: »Zadnje dni pišejo listi o zanimivem predlogu, ki ga baje preučujejo v vladnih krogih. Gre namreč za neko imenovanje »narodno predstavništvo«, ki bi imelo po vzoru neke druge evropske države posvetovalni in značaj v določenem delokrogu. S sporazumom od 26. avgusta 1939 je namreč razpuščena narodna skupščina, izvoljeni senat pa se sploh ni sestala, niti se ni mogel sestaviti, ker po ustavi lahko zaseda senat samo takrat, kadar zaseda narodna skupščina. Zavaljo tega senat pravno niti ne obstaja, čeprav so izvoljeni in imenovani senatorji. Da bi vlada, ki je v teh burnih časih zelo čisto v težkih položajih, imela zaslombo na nekem telesu, ki bi vsaj kolikor toliko predstavljalo narodne skupine v državi, so kakor je videti, službeni krogi prišli na misel, da bi bil imenovan »predstavniški svet«, ki bi podpiral delo vlade in razpravljalo o zakonskih predlogih. Poudarja se, da je v teh burnih časih izključeno iti na volitve, zato pa bi bil ta »predstavniški svet« neke vrste začasna ali trajna zamena za narodno predstavništvo. Zato pa bi se v prvi vrsti morali spremeniti ustavni predpisi. O tem predlogu sedaj razpravljajo tisk in kakor je videti, ta misel ni naletela na odpor. Če je večina političnih skupin soglasna v tem vprašanju, potem ga sprejmemo tudi mi muslimani, pod pogojem seveda, da bomo v njem zastopani posamezno in po ljudeh, ki uživajo naše zaupanje.

Jugoslavija in vstop Bolgarije v trozvezo

Dr. Danilo Gregorić piše v »Vremenu«: Vsakemu našemu državljanu se postavlja vprašanje, kaj misli Jugoslavija o dogodkih okrog sebe in kakšno je njeno stališče po vstopu Bolgarije v trozvezo. Tu je treba pokazati na posebne izjave njenih odgovornih predstavnikov in to so besede predstavnikov njene zunanje politike, epregovorne v Budimpešti. Najvažnejše in potrebno bolj kakor kdaj koli pa je danes to, da ohranimo narodno strnjeno in disciplino. Potrebna je pravilna ocena položaja in koristi naše države, ki je bila ustvarjena s tolikimi žrtvami. Bolj kakor kdaj nam je potrebna popolna hladnokrvnost in to tembolj, ker smo po tako epremenjenem balkanskem položaju izpostavljeni še težji in še bolj neprizanesljivi živčni leti. Istega dne, ko je bila v Budimpešti z velikimi manifestacijami podpisana ratifikacija madžarsko jugoslovanskega pakta, je dobršen del tiska v daljnih in prekomorskih državah kakor tudi radio teh držav razširil novice, ki jih je potem večja propaganda razširila med našo javnostjo. Te novice so govorile, da je Cincar Marković prekinil svoje bivanje v Budimpešti, da do ratifikacije ni prišlo, da je bil poklican v Ankaru itd. Jasno je, da bo tuja propaganda skušala vnesti čim več nemira v našo javnost.

Uspehi marksistične agitacije med srbsko mladino

Belgrajsko »Vreme« objavlja tole sličico iz neke srednje šole v Srbiji: »V neki vasi je bil koncert dijakov neke gimnazije v bližnjem mestu. Na sporedu je bila med drugim tudi šantičeva pesem »Mi poznamo sodbo«. V prvi kritiki našega slavnega pesnika stoji: »Bog je svobodo dal za človeka«, »napredni« dijak pa je recitiral »priroda je svobodo dala za človeka«. V tretji kritiki je rekel šantič: »Mi poznamo svojo pot, pot Bogočloveka«. »Napredni« dijak pa je recitiral: »Mi poznamo svojo pot, pot novega človeka«. Prisoten je bil tudi profesor, pa ni opomnil »napredne« mladine in preprečil pačenja te lepe šantičeve pesmi.

Da bi se ustavilo preganjanje federalistov

»Ekonomika politika« piše: »Če po mnenju odgovornih državnih uradnikov ni mogoče rešiti v sedanjih razmerah preureditve, je vsekakor mogoče ločiti nasprotnike od prištev tiste politike, ki jo po erki sporazuma ter po načelih iz zahtevah SDK izvaja današnja vlada. Če bi delali to razliko, bi nastopila kot posledica ustavitve vseh preganjanj federalistov izven banovine Hrvatske, v prvi vrsti pa v tistih krajih, ki zahtevajo zase avtonomen položaj, kakor ga ima banovina Hrvatska.«

Obvezno članstvo akademikov v strokovnih društvi zagrebške univerze

Ban banovine Hrvatske dr. Šubišić je izdal Pravilnik za ustroj in delo vseučiliških strokovnih društev v banovini Hrvatski. Po tem novem pravilniku je članstvo v strokovnih društvi obvezno za vsakega rednega slušatelja, ki je naš državljan. Tuji državljani ne morejo biti člani teh društev.

Nemška vojska v Bolgariji

(Nadaljevanje s 1. strani)

gaja v Evropi, je dokaz, da se ustvarja nov red, ki mu zdaj sledi tudi Bolgarija, ki gradi na teh podlagah svoje nacionalno in ustvarjalno življenje. Sedanji razvoj položaja pri nas ni samo posledica vojne, temveč je imela Bolgarija popolnoma svoboden vpliv na razvoj dogodkov. Upajmo, da bo naša mala država nudila dovolj novih oblik, da bodo ustvarjeni pogoji za njen obstanek in za njeno ustvarjalno udejstvovanje.

Danes prelom med Anglijo in Bolgarijo?

Bern, 4. marca. m. Na angleškem poslanstvu v Sofiji so v teku vse priprave za prekin-

V Berlinu zanikajo mirovna posredovanja med Italijo in Grčijo

Berlin, 4. marca. DNB: V Berlinu menijo, da so govorice, ki se širijo v tujini o dozevednem mirovnem posredovanju v italijansko-grškem spopadu, iz vrste tistih ugibanj, ki se po starem izkustvu od časa do časa pojavljajo ob vsakem spopadu. Zaradi tega izjavljajo v Wil-

helmstrasse, da Berlinu ni nič znanega o kakšnem nemškem diplomatskem delovanju v zvezi z italijansko-grško vojno. Prav tako jim ni nič znano o kakšnem takšnem delovanju, ki bi jo začela kakšna druga tuja država. (AA.)

Newyork, 4. marca. m. Iz Londona poročajo, da je angleški poslanik Rendell obvestil svojo vlado, da bo jutri zjutraj sporočil bolgarski vladi, da Anglija prekinja diplomatske odnose z Bolgarijo. Osebe poslanstva je odpotovalo v Carigrad in v velikim zanimanjem pričakuje poročila iz Sofije, če bo bolgarska vlada pristala na to, da bo ameriški poslanik, ki je pred kratkim imel incident z nemškim častnikom-trgovcem, prevzel zastopstvo angleških interesov v Bolgariji.

Posebno Hitlerjevo sporočilo Turčiji

Prinesel ga je poseben kurir v hitrem letalu

Ankara, 4. marca. United Press. Danes je prispel s posebnim letalom v Ankaru poseben odposlanec nemškega kanclerja Hitlerja, ki je prinesel s seboj neko posebno važno sporočilo za predsednika turške republike Izmeta Inenija. Posebni Hitlerjev kurir je bil takoj sprejet od poslanika von Papena, ki je Hitlerjevo osebno sporočilo takoj odnesel k predsedniku republike. Predsednik Ineni je Papena takoj sprejel in z velikim zanimanjem poslušal besedilo Hitlerjevega pisma. Ineni je nato prosil Papena, naj hitro sporoči svojemu voditelju prisrčno zahvalo za tolikšno ljubeznivost. Tudi zunanji minister Saradžoglu je bil prisoten, ko so brali Hitlerjevo sporočilo v predsedniškovi palači v Cankajki blizu Ankare.

O vsebini Hitlerjevega sporočila ni bilo ničesar objavljeno in je vse, kar poročajo, neutemeljeno ugibanje. London, 4. marca. A. P. Prihod nemškega letala z odposlanecem voditelja rajha v Turčijo je izval v Angliji večjo senzacijo, kakor pa izjava sovjetske vlade. Službeni krogi razlagajo ta dogodek takole: Prihod osebnega odposlanca Adolfa Hitlerja v Ankaru je dokaz, da ima Nemčija sedaj Balkan za središče svojega političnega delovanja.

riti nobenih novih vojaških ukrepov, ker je turška armada itak že popolnoma pripravljena.

Na vprašanje, kako bo Turčija nastopila v primeru neposrednega napada na Grčijo, niso s turške službene strani dali nobenega točnega odgovora. Namigujejo pa, da ima Turčija Solun za svojo življenjsko točko in da je sam Saradžoglu označil Solun kot interesno področje Turčije.

Ankara, 4. marca. AP. Poročajo, da je vrhovno poveljništvo določilo precejšnje ojačitve turških čet na bolgarsko-turški meji v Trakiji. Trdijo, da sta tja nadaljnji dve diviziji.

Glasilo predsednika madžarske vlade o položaju Sovjetov

Budimpešta, 4. mar. »Magyar Orszag« glasilo predsed. vlade pravi med drugim: Zadnji dogodki v Bolgariji zanimajo razen Anglije in Grčije še Turčijo in Sovjetsko zvezo. Na obalah Črnega morja so Nemci prišli v neposredno bližino morskih ožin Bosporja in Dardanel in nimajo pred seboj nobenega ozemlja več, kjer bi kdo mogel proti njim organizirati odpor. Bospor je oddaljen od turško-bolgarske meje samo 3 ure z avtomobilom. To ni nobena razdalja za motorizirane čete. Z nemškim prihodom na Črno morje je prizadet v največji meri tudi sovjetski življenjski prostor. Za sovjetski politiki je položaj danes isti kakor za nekdanjo carsko Rusijo, za katero je bil Dardanelski in Bosporški prehod pravi življenjski prostor, katera go so se vedno hoteli polastiti.

V zadnji svetovni vojni se Rusiji ta namen ni posrečil. Sovjetski imperij ne more imeti nobene druge politike do bosporških in dardanelških ožin, kakor to. Nobena Rusija, naj bo carska ali sovjetska ne more dovoliti, da bi kakšna druga velesila prišla v posest teh ožin. Dokler nemške armade ni bilo v Bolgariji, si je Sovjetska zveza lahko prigrvarjala, da nevarnost še ni blizu. Toda sedaj se je nemška velesila pojavila tamkaj, in sicer v borbi z angleško velesilo. Nemogoče je, da bi tako nastali novi položaj ne izval pri Sovjetih ostrega odpora. Veaj miielil bi človek tako, oedeč po političnih in gospodarskih zakonih, ki vodijo usodo velikih držav.

Sovjetska zveza stoji sedaj pred velikim vprašanjem, kako si bo zavarovala ta prostor? Ali bo mirno gledala? Ali se bo zadovoljila s formalnim protestom? Ali bo morake ožine prepustila velesilam, da o njih odločajo? Ali pa bo šla po poti, ki ji jo narekuje bodočnost njenega imperija. Morada je trenutek blizu, ko bodo Sovjeti morali zapustiti svoje zatišje, iz katerega so opazovali sedanjo vojno in bodo morali nastopiti na pozornici evropske politike?

Seljački dom o muslimanih

Hasib Muradbegović je napisal v »Seljačkem domu« članek o muslimanih, kjer piše med drugim: »Po eporazumu 26. avgusta 1939 je pripadel banovini Hrvatski del Bosne in Hercegovine. Tako je prišla Hrvatska po mnogih stoletjih do enega dela svoje zgodovinske pokrajine. Ostali del Bosne in Hercegovine čaka na to odločitev in upa, da bo zadovoljiva. Hrvatski pripada okrog 200.000 muslimanov hrvatske krvi. Njihov veraki, kulturnoprosvetni in gospodarski razvoj je zavarovan ne samo z zakoni, ki ga urejajo, temveč tudi z bratskim čustvom Hrvatov katolikov, ki o muslimanih ne govorijo in ne mislijo drugače, kakor o svojih bratih.«

Na Češko-Moravskem

Berlin, 4. marca. AA. DNB. V tukajšnjih obvečenih krogih zanikajo govorice, ki so se razširile v tujini, da je bilo v češkomoravskem protektoratu zaprtih 540 profesorjev in učiteljev, kakor tudi, da je bilo v Pragi zaprtih 29 gimnazij, med njimi angleška gimnazija v Pragi. V čeških šolah, izjavljajo, se nadaljuje v neomejenem obsegu pouk. Angleška gimnazija v Pragi pa sploh ni nikdar obstojala, pač pa samo zasebna angleška šola, takolimnovani kolegij Viktorija, ki pa je bil že pred dalj časa ukinjen, ker ni bilo po njem nobene potrebe.

Novo zdravilo zoper rahitis

Bonn, 2. marca. DNB: Profesor dr. Harnack, še tukajšnje otroške univerzitetne klinike, je iznašel novo zdravilo zoper rahitis. Zdravilo v glavnem obstoj iz 50 kratnega koncentrata vitamina D. (AA.)

Drobne novice

Bern, 4. marca. DNB: Švicarski listi poročajo iz Londona, da je bila tam v zelo tajnostnih okoliščinah prijeta lady Haward, soproga lorda Elinghama. Lady Haward je po poreklu Madžarka iz znane družine. Prijeta je bila po obisku Willkieja v Angliji. Lady Haward bodo poslali v neko koncentracijsko taborišče. (AA.)

Nov pomočnik prosvetnega ministra

Belgrad, 4. marca. m. S kr. ukazom je postavljen za pomočnika prosvetnega ministra Jovan Petronić, načelnik prosvetnega ministrstva v pokolu.

Nemški poslanik von Heeren v Zagrebu in na obisku pri dr. Mačku v Kupincu

Zagreb, 4. marca. b. Danes ob 11 dopoldne je obiskal nemški poslanik von Heeren društvo prijateljev Nemčije v spremstvu dr. Freundta. Pozdravil jih je predsednik dr. inž. Stipetič. To društvo je bilo ustanovljeno že pred 10 leti. Društvo je uživalo največjo podporo nemškega generalnega konzula v Zagrebu in njegovemu prizadevanju se mora zahvaliti, da je dobilo lastne prostore. Minister je izrazil svoje veselje in zadovoljstvo, da je bilo društvo ustanovljeno še takrat, ko se to ni moglo tolačiti s konjunkturo, temveč iz pravega prijateljstva do Nemčije. Razgovor je trajal do 11, ko je von Heeren odšel v nemško akademijo, ki se nahaja nad tem društvom. Ob 13 je bilo svečano kosilo. Povabljeni so bili poleg von Heere na ban dr. Šubišić, konzul dr. Döpfell, industrialec Empting, direktor dresdenske opere dr. Böhm, predsednik društva inž. Stipetič, armadni poveljnik Nedeljković, divizijski poveljnik Marič, oblastni predstojnik Škorjač, mestni župan Starčević, škof-senator dr. Popp, intendant gledališča arh. Freudenreich, ravnatelj opere profesor Stražnički in voditelj Nemcev v Jugoslaviji. Ob 4 popoldne se je von Heeren odpeljal v Kupinac na obisk k dr. Vladku Mačku. Nocoj bo prisostvoval simfoničnem koncertu saškega orkestra. Potem priredi sprejem mestni župan Starčević. Po sprejemu bo von Heeren odpotoval z ekspressom v Belgrad.

Velik požar v Zagrebu

Zagreb, 4. marca b. Danes zjutraj ob 8. je izbruhnil velik požar v tovarni olja pri Sv. Klari. Dogodilo se je takole: Kurjač Podsedić je dobil naročilo, naj vzame iz kotla vzorec nafte, ki je pritekla najprej hladna, potem pa vse bolj vroča, dokler ni končno izbruhnil plamen. Kurjač se je tako ustrašil, da je pobeignil in ni zaprl pipe. Požar je v kratkem času zajel vso tovarno z vsem kar je bilo v njej. Prvi so prišli na pomoč gasilci od Sv. Klare, potem pa tudi iz sosednih mest ter mestna zaštita. Škoda je velika. Zgorelo je 30 sodov olja in zidano tovarniško dvorišče. Ob 10. so prišli člani zavarovalnega društva, da preučenjo škodo. Tovarna olja »Olex« je bila zavarovana, ogenj je nastal asmo zaradi kurjačeve neopretnosti. Glas o tem požaru se je raznesel zgodaj zjutraj po Zagrebu, odkoder se je videl tudi dim na drugi strani Save, kjer je besnel ogenj.

Upravnik mariborske podružnice »Jutra« pred sodiščem

Revizija in priziv državnega pravdnika.

Maribor, 4. marca 1941.

Pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča je bila danes senzacionalna razprava proti 52-letnemu upravniku mariborske podružnice »Jutra« Slavku Reji. Na zatožno klop je prišel po štirih mesecih preiskovalnega zapora, katerega je prebil deloma v Ljubljani, deloma pa v mariborski jetnišnici. Njegova aretacija, ki so jo izvršili organi ljubljanske policije v uradnih prostorih mariborske podružnice »Jutra« 31. oktobra lani, je povzročila v Mariboru kjer je Slavko Reja znan v vseh krogih veliko senzacijo. Državni pravdnik je obtožil Slavka Reja zločinstva po zadnjem odstavku § 42. voj. kaz. zakona, z drugo obtožnico pa zaradi prestopa zoper čast po § 302/1—2 k. z. zaradi žalitve uradne osebe mestnega tržnega nadzornika inž. Večerjeviča pri izvrševanju njegove uradne dolžnosti. Razprava je bila tajna, samo sodba je bila razglašena javno. Bilo je zaslišanih več prič, med njimi tudi urednik »Večernika« g. Radivoj Rehar, čigar zaslišanje je bilo tako dramatično, da so se slišali vzkliki celo na hodnik, dalje sošastnik »Jutra« dr. Milko Brezigar iz Ljubljane. Razprava je trajala od 9 zjutraj do tridečet na 2. popoldne. Senatu je predsedoval višji sodni svetnik dr. Turato. Prisodnici pa so bili dr. Adamci, Kolšek, Juhart in Rebula. Obtožbo je zastopal državni tožilec Sever, branilec je bil dr. Štor. Ob tridečet na 2. je sodišče razglasilo sodbo, s katero se Slavko Reja glede obtožbe po § 42 v. k. z. oprošča, glede prestopka zoper čast pa se obsoja na 20 dni zapora nepogojno. Glede izreka o kazni zoper čast, je vložil drž. pravdnik priziv zaradi preizko odmerjene kazni, glede oprostitve sodbe pa je prijavil revizijo.

Belgrajske novice

Belgrad, 4. marca. m. Davi se je vrnil v Belgrad g. predsednik dr. Kulovec.

Belgrad, 4. marca. m. V petek dopoldne bo v Belgradu seja tarifnega odbora, na kateri bodo razpravljali o predlogu prometnega ministrstva o 5 odstotnem povišanju tarife za prevoz blaga na drž. železnice.

Belgrad, 4. marca. m. Jutri bo v Belgradu plenarna seja Glavne zadržne zveze kraljevine Jugoslavije, na kateri se bo sestala novoizvoljeni odbor.

Belgrad, 4. marca. m. Slovaška republika se je začela zanimati za belgrajski velesejem, kjer bo zgradila svoj stalen paviljon v stilu planinskih hiš na Visokih Tatrah. Paviljon bodo pripeljali po Donavi iz Bratislave v Belgrad.

Belgrad, 4. marca. m. V petek, 7. t. m. bo pod pokroviteljstvom poveljnika Belgrada, armadnega generala Petroviča v veliki dvorani Kolarčeve ljudske univerze slovesen pričetek vojaškega gledališča z Nušičevo dramo »Knez Ivo od Semberke«.

Belgrad, 4. marca. m. Delovna četa vojnega zavoda za obutev je imela danes »slavo«, ki so ji prisostvovali kr. zastopnik kapetan Žerjal, general Pešić in poveljnik mesta Belgrada general Petrovič ter druge visoke vojaške osebnosti.

† Alojzij Demšar

V Zireh nad Škofjo Loko je umrl zadet od srčne kapi 52 letni g. Alojzij Demšar, poštni zva-ničnik. Za srčno dobrim očetom žaluje enajst otrok, od teh devet nepreskrbljenih. Pokojni g. Demšar je bil naš dolgoletni naročnik. Pogreb bo v četrtek, o. t. m. ob 2 popoldne izpred hiše žakosti v Zireh na farno pokopališče. Naj v miru počiva! Žalujemo cetalim naše iskreno sožalje!

Po bojiščih še vedno tišina

Le v Afriki se razvijajo nekoliko večje operacije - Na zahodu obojestranska močna bombardiranja - V Albaniji zastoj bojov

V Albaniji

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 4. marca. AA. Stefani. Službeno poročilo št. 270 glavnega stana italijanskih oboroženih sil se glasi:

Grško bojišče: Bombniški oddelki so izvedli močan napad na oporišča in obrambne naprave. Med letalskimi spopadi so bila zbita tri sovražniška letala. Dve naši letali se nista vrnila.

Grška poročila

Atene, 4. marca. Atenska agencija: Poročilo št. 128 grškega generalnega štaba se glasi:

Manjši oddelki pehote so nastopili v krajevnih bojih. Topništvo je na nekaterih odsekih močno streljalo. Nad bojiščem sta bili sestreljeni dve sovražniški letali, pet pa nad Lariso.

Sovražna letala so včeraj spet bombardirala Lariso, ki jo je razdejala potres. Bombe so zadele nekaj civilnih oseb, ki niso našle zaklonišča, ker je potres porušil skoraj polovico hiš v mestu. Napad je izvedlo pet sovražnih bombnikov, ki so bili vsi hitro sestreljeni. Druga skupina bombnikov je metala bombe na Preveso in na dve drugi mesti v notranjosti. Škoda pa je neznatna.

Kako močna je Italijanska armada v Albaniji

Vladni tolmač je sredi časnikašem po tolmačenju uradnega obvestila sporočil, da so grški vojaški krogi mnenja, da so Italijani zvišali svojo armado v Albaniji na 450.000 mož, dasi rezervne čete pri tem še vstete niso. Italijani da imajo v Albaniji sedaj 24 polnih divizij, razen tega pa še 18 bataljonov fašistične milice ter 18 bataljonov drugih pomožnih oddelkov.

Angleška poročila

Atene, 4. marca. Atenska agencija: Angleško letalsko poveljstvo poroča:

Nad področjem otoka Krfa so naša letala sestrelila pet sovražnih bombnikov, ki so jih naši lovci, ki so bili na izvidniškem poletu, slučajno srečali. Sestreljena letala spadajo med najnovejša daleč leteča trimotorne bombnike vrste »Cant 1007«. Letala so padla v morje. Druga skupina naših letal je bombardirala sovražne postojanke pri Tepele-niju, kjer so bombe padle v sredino med večjo skupino motornih vozil.

V Grčiji ni angleških suhozemskih sil

Atene, 4. marca. m. Zaradi poročanja nekaterih tujih časopisov sporočajo grški vladni krogi, da so brez podlage vse govorice, ki pravijo, da je prišlo do sprememb v sestavi enot, ki se bore v Albaniji. Na merodajnih mestih poudarjajo, da pomoč Anglije v nobenem primeru ni prekoračila dovoljenih meja. V Grčiji so samo deli angleškega letalstva in gotova količina vojaškega materiala za grško vojsko. Vojaškim krogom ni ničesar znanega, da bi bili poslani v Grčijo kakšni oddelki suhozemskih angleških sil, bodisi v grška pristanišča, bodisi na grška bojišča. Vse te govorice označujejo omenjeni krogi kot fantastične.

V Afriki

Nemška poročila

Berlin, 4. marca. DNB. Vrhovno poveljstvo poroča o bojih na Sredozemlju:

Naši letalski oddelki, ki delujejo nad Sredozemskim morjem, so izvedli uspešen napad na angleške motorizirane kolone pri Agedabiji. Ugotovljenih je bilo več zadetkov sredi zbirališč motornih vozil. Nekaj nemških motoriziranih oddelkov na libijski obali je ujel več sovražnikovih vojakov in zaplenil en angleški oklopni avtomobil.

Berlin, 4. marca. DNB. Nekaj prednji nemški ogledni oddelki je ob libijski obali trebil ob sovražniškove čete. Pri tem so Nemci ujeli nekaj ujetnikov in zaplenili en angleški tank. (AA)

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 4. marca. Stefani. Poročilo št. 270 glavnega stana italijanske oborožene sile o operacijah v Afriki se glasi:

Naravoslovje in vera

Ravnatelj fizikalnega inštituta v Fribourgu, ki je v znanstvenem svetu znan po iznajdbah, ki so v marsikaterem oziru utrlje nova pota v novem gledanju vesoljstva, dr. Mie, je imel te dni predavanje na fribourški univerzi, ki je zbudilo veliko pozornost. Najprej je ugotovil bistveno razliko med naravoslovnim spoznavanjem in verskim doživetjem bitja. Dejal je, da tudi zdajšnjih vzrokov in osnov fizikalnega dogajanja ne bomo mogli nikoli docela doumeti. Na vsak način nova fizika do dna ruši materialistično filozofijo in podoba vesoljstva. »Naravoslovec, ki globoko misli«, — je dejal dr. Mie — »bo čisto gotovo prišel do vere. Božjega duha v naravi slutimo in čutimo, toda odkriva se nam v pravem pomenu besede v naravi ne. Tudi duhovne vede niso še pravo odkritje božjega bivanja in bitja. Tako bi morali vedno tavati v temi, če bi nas Bog ne bil sam iskal in se nam razodel. Prihod Kristusa na svet je tisti veliki čudež, po katerem je človek lahko našel mir v Bogu. Ta čudež je večji in brez primere važnejši, kakor vsi čudeži, ki jih je sodobno naravoslovje v vesoljstvu odkrilo. Zakaj po Kristusu se nam je razodel Bog kot oseba. Ne sme nam biti mar za to, če mnogi izobraženci razodetje božje po Kristusu smatrajo za neumnost. Neumnost je bila tudi grškim filozofolem na atenskem areopagu. Kljub temu pa nas zgodovina uči, da so domala vsi res veliki naravoslovci bili otroško verni.«

Severna Afrika: Nekaj nemški oddelki je prišel v stik s sovražnikovimi oklopnimi enotami, jih poglaval v beg ter ujel več ujetnikov in zaplenil material. Sovražnik je ponovno napadel Djarabub in ga pozval na vdajo. Naša posadka je odgovorila s topniškim ognjem.

Vzhodna Afrika: Naše čete so odbile sovražnikov napad zahodno od Gondarja. Na drugih odsekih patrolne akcije in topniški ogenj.

Angleška poročila

Kairo, 4. marca. Reuter. Vrhovno poveljstvo angleške vzhodne armade poroča:

V Eritreji in Abesiniji se operacije razvijajo zelo zadovoljivo.

V Italijanski Somaliji naše čete zadovoljivo napredujejo. Istočasno pa so se začele razvijati uspešne operacije tudi v smeri jugovzhodne abesinske meje, kjer je bilo dne 1. marca ujetih spet 1000 sovražnih vojakov. Naše čete so zasedle Iscia Baidon in Bulmo Buti (Bulo Burti), ki ležita okrog 300 km severozahodno odtodno severno od Mogadišja. Naše izvidniške čete odkrivajo vedno večje zaloge orožja in municije ter živeža. Trajalo bo mnogo časa, preden bo ves plen zbran in preštet. Skupno število ujetnikov v operacijah v Somaliji znaša sedaj že 10.000 mož.

Letalsko poveljstvo poroča:

Na področju vzhodne Afrike so naši bombniki pomagali suhozemskim četam pri operacijah. Trdnjava Burye je bila bombardirana. Tudi letališče v Asmari je bilo bombardirano in obstreljevano z brzostrelnimi topovi. Več letal je bilo uničenih na tleh. Na povratku smo napadli veliko kolono motornih vozil. Več voz je bilo zažganih.

Južnoafriška letala so bombardirala več mest v južni Abesiniji, tako utrjene postojanke severno od Javella, postojanke pri Cabati ter v Lugh Ferandi, kjer so domačini razvili bele zastave in mahali z njimi proti angleškim letalom.

V oazi Kufra 1000 ujetnikov

Kairo, 4. marca. Reuter. Poveljstvo francoskih svobodnih čet, ki so zasedle oazo Kufra, je sporočilo vrhovnemu poveljstvu vzhodne armade, da je v zadregi, kam s 1000 ujetniki, ki so jih bili zajeli. Najbrž bodo te ljudi razorožili in jih nekaj časa pustili v oazi, dokler ne najdejo možnosti, da jih odvedejo kam drugam na varno.

V Libiji 140.000 ujetnikov

London, 4. marca. Reuter. V spodnjem domu so vprašali vojnega ministra Margessona, koliko ujetnikov so do sedaj ujeli na libijskem bojišču v severni Afriki. Minister je odgovoril, da je število italijanskih ujetnikov že prekoračilo 140.000 mož. Ni mu znano, koliko je mrtvih in koliko ranjenih. Ne zdi se mu pametno, da bi razodel številke o angleških izgubah, ki so bile, to lahko reče, v Libiji izredno malenkostne.

V Somaliji 10.000 ujetnikov

Nairobi, 4. marca. Reuter. Vrhovno poveljstvo poroča, da je bilo v Somaliji do sedaj ujetih na 10.000 ujetnikov. Angleške izgube znašajo od dne 12. februarja dalje 50 mrtvih in 146 ranjenih, dva pa sta pogrešana. Poročilo, da bi bili Italijani pristojno izpraznili Somalijo, je neresnično.

Na zahodu

Nemška poročila

Berlin, 4. marca. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Vkorakanje nemških čet v Bolgarijo je bilo izvedeno po vnaprej določenem načrtu.

Lahki bombniki so bombardirali včeraj popoldne neko letališče v južni Angliji. Uničenih je bilo več hangarjev. Preteklo noč so bombniški oddelki izvedli napade na pristaniške in industrijske naprave v Cardiffu. Ugotovljeni so bili številni zadetki in požari na vojaških objektih. Ob vzhodni škotski obali so bombniki bombardirali pristaniške in druge naprave pri New Castlu z eksplozivnimi in zažigalnimi bombami. Ugotovilo se je, da je bil učinek bombardiranja dober. Pri napadih na razna letališča severno od Londona so bile uničene lope, skladišča goriva in streliva in tudi več letal na tleh.

Blizu angleške vzhodne obale je naš bombnik potopil neko 3000 tonsko trgovsko ladjo. Neka druga trgovska ladja je bila težko zadeta vzhodno od Aberdeena. Razen angleških izgub na morju, ki so bile objavljene v včerajšnjem poročilu, je naše letalstvo 2. marca potopilo še eno 8000 tonsko trgovsko ladjo 25 km zahodno od Hebridov. (AA)

Angleška poročila

London, 4. marca. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

Delovanje sovražnih letal je bilo ponoči obsežno. Glavni napad je bil na neko mesto v južnem delu Walesa. Letala so metala zažigalne bombe, ki so povzročile požare. Takoj nato pa so bile vržene še težke rušilne bombe. Požari so bili do jutra pogaseni, toda škoda na zasebnih poslopih je huda.

Zakon o pomoči Angliji - še ta teden

Washington, 4. marca. Reuter: Po poročilih iz dobro poučenih krogov je ameriška vlada pripravljena sprejeti dodatek, ki ga je med razpravo o zakonu za pomoč Angliji predložil demokratični senator Mahoney. Ta dodatek zahteva, da se vojni material ne more poslati Angliji na ameriških ladjah, v kolikor bi morale te ladje pluti izven voda zahodne poloble. Po določitvi tega dodatka bi bila vsaka izjema od teh predpisov možna le

število žrtev pa ni v sorazmerju z nastalo škodo. Druge skupine bombnikov so napadale severovzhodno obalo Škotske. Toda tamkaj je škoda neznatna in število žrtev majhno. Včeraj popoldne je bilo sestreljeno eno nemško letalo, ponoči pa še eno. Angleži so izgubili eno letalo.

Nad Nemčijo

Nemška poročila

Berlin, 4. marca. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Sovražnik je preteklo noč na več krajih zahodne Nemčije metal eksplozivne ter mnogo zažigalnih bomb. Povzročena ni bila nobena škoda na vojaških objektih, pač pa je bilo zadetih več poslopij, ranjenih ali pa ubitih pa je bilo več civilistov.

Berlin, 4. marca. DNB. Snoči je priletelo nad zahodno Nemčijo več angleških letal. Vrgla so manjše število eksplozivnih bomb. Prizadejana škoda je neznatna. Bombe so zadele izključno samo zasebno imetje. Trije ljudje so ubiti. Naše protiletalske baterije so zbile dve nasprotnikovi letali.

Angleška poročila

London, 4. marca. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

Skupine naših bombnikov so ponoči napadle več važnih ciljev v Porenju ter nizozemske, bel-

Ugibanja o spomladanski nemški podmorski ofenzivi proti Angliji

»Neue Zürcher Zeitung« objavlja dne 28. februarja naslednja ugibanja o nemških podmornicah:

Spiro izboljšanja vremenskih prilik ter na podlagi nekaterih ugotovitev glede nemških priprav je angleška admiraliteta prišla do zaključka, da je nemško pomorsko poveljstvo že izdalo povelje za poostreno podmorniško vojno. Pred nekaj dnevi je Hitler začel poostrenega podmorniškega boja sam napovedal. Churchill je nanj že pred nekaj tedni opozoril. Angleško vojno brodogradje je takrat dobilo povelje, da mora kot svojo prvo dolžnost imeti pred očmi nalogo, da ostane plovlja po Atlantskem morju odprta. Angleška admiraliteta ugotavlja, da so bile tako na nemški, kakor na angleški strani v zimskih mesecih ogromne priprave za borbo na Atlantskem morju. To je res. Res pa je tudi to, pravijo v Londonu, da so marsikateri novice, ki so bile spravljene v javnost, pretirane in imajo zgolj propagandistični namen. Tako na primer opozarja angleška admiraliteta na naslednje poročilo, ki je šlo po vsem nemškem tisku in v nemškem radiu: »Takoj so približale druge podmornice, kakor da bi jih privabile eksplozije in požari ladij angleške konvoja.« Takšna poročila so zmotna v toliko, ker zamenjajo boje na morju z boji na suhem. Na podlagi stvarnih cenitev novega razdobja v podmorniški vojni prihajajo na Angležem do tegale zaključka:

V zadnjih mesecih je nemška vojna mornarica izvežbala v svojih baltičskih pristaniščih okroglo 4.000 podmorniških mornarjev. Vse nemške razpoložljive ladjedelnice so nadalje zgradile okroglo 150 podmornic. V resnih pomorskih krogih dobro vedo, da številka 600, ki je tudi že krožila, ne samo da ni resnična, marveč daleč presega tudi zmogljivost obstoječih nemških ladjedelnice, ne glede na to, da so bile mnoge ladjedelnice zaradi bombardiranja hudo ohromljene. Tudi v začetku vojne so krožile neresnične številke o množici nemških podmornic. Končno pa se je le posrečilo ugotoviti pravo število, namreč 90. Od teh 90 podmornic jih je bilo toliko uničenih, da so nemške podmornice več mesecev samo tu in tam stopile v borbo in da je bilo treba pritegniti v boj proti angleški plovlji daleč leteče bombnike vrste »Focke Wulf Kurier«.

V angleških podmorniških krogih pa ne prikrivajo, da so nove nemške podmornice opremljene z mnogimi tehničnimi prednostmi, ki jih stare nimajo. Tem novim napadalnim iznajdbam nasproti pa stoji nove tehnične obrambne iznajdbe. Spomniti je treba samo znano »Asdic« aparatura, s katero je angleška admiraliteta presenetila nasprotnika. Ta aparat namreč sovražno podmornico takoj najde in takorekoč pokaže, kje se

Vojna na morju

London, 4. marca. Reuter. Admiraliteta poroča: V tednu, ki se je končal v soboto popoldne, je bilo potopljenih 14 zavezniških ladij s skupno tonažo 60.900 ton. S to ugotovitvijo je treba primerjati podatke nemške službene poročevalne agencije, ki je trdila, da je bilo samo v dveh dneh tega tedna potopljenih za 225.000 ton angleških ladij. Dokončno je sedaj tudi ugotovljeno, da pri napadu na konvoj 19 ladij v bližini Azorov ni bilo potopljenih 14 ladij, kakor je navedlo nemško službeno poročilo, marveč samo šest ladij, 12 ladij je prišlo nepoškodovanih v namenjeno pristanišče, ena ladja se je potopila še na potu, toda nekaj od tovara je bilo mogoče rešiti.

gijske in francoske luke ob Rokavu (vdorne luke). Prizadeta škoda je velika. Podrobnosti bodo še objavljene. Angleška letala so preteklo noč celi dve uri bombardirala pristanišče v Brestu, kjer so zasedle tudi neko nemško križarko. (AA)

London, 4. marca. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

Preteklo noč je močan oddelki angleških bombnikov izvedel ponovni napad na industrijsko središče Köln. Zelo neugodne vremenske razmere, prav tako pa tudi nizki in gosti oblaki so preprečili, da bi se videli doseženi rezultati. Napadeni objekti so bili hudo bombardirani in opaziti je bilo, da je izbruhnilo mnogo požarov, zlasti na vzhodnem obrežju Rena. Manjši napadi so bili izvedeni tudi na druge objekte v Poruhruju, zlasti pa na doko. V Boulogne in Ostende smo opazili, da so bombe eksplodirale zraven pristanišč. Prav tako je bil izveden napad na doko v Brestu. kakor tudi na več letališč v zasedenem ozemlju. Z vseh teh operacij se eno letalo ni vrnilo. Letala borbenega letalstva so izvedla nočne napade na letališča v severni Franciji in so uničila več sovražnikovih letal ali pa jih poškodovale. Ena britanska lovsko letalo se ni vrnilo domov. (AA)

nahaja. Angleška admiraliteta je v zimskih mesecih ta aparat znatno izboljšala in ga izpopolnila v smrtne orožje v borbi proti podmornicam.

Med novimi nemškimi vrstami podmornic so tako imenovane »žepne podmornice«. Prednost te vrste je, da potrebuje manjšo posadko, njena slabost pa ta, da je njen delokrog zelo omejen. Proti tej novi podmornici je bilo postavljeno novo obrambno orožje v obliki tako imenovane »korvetec«, to je malega lovškega torpednega čolna, ki hitro prihaja iz angleških ladjedelnice. Poleg tega pa je brodogradje angleških rušilcev dandanes mnogo večje, kakor pa je bilo ob času francoskega poloma.

Nemškim daljnoletečim bombnikom vrste »Focke - Wulf - Kurier« hoče angleška admiraliteta postaviti nasproti svoje daljnoleteče lovce, ki jih grade delno v Angliji, največ pa v Ameriki. Ta lovška letala lete lahko po več sto kilometrov daleč, kadar patrolirajo nad morji. Do sedaj je bila slabost angleške obrambe v tem, da niso imele izvidniških letal, ki bi mogla na dolgih progah opazovati nebo in vztrajati na poletu po več ur.

Vprašanje, ki ga bo bližnja bodočnost rešila, bo tudi, če je na hitro izobraženo podmorniško moštvo enakovredno moštvo, ki je bilo izvežbano za podmornice že pred. Navadno računajo da je treba 4 do 5 let, predno se izuri mornar za podmornice. V prejšnji svetovni vojni se je pokazalo, da je bliskovita cesarska podmorniška šola v Kielu izvežbala moštvo, ki je splošno raven nemškega podmorniškega mornarja globoko znižala pod povprečno črto.

V Angliji gledajo na bodočo podmorniško ofenzivo mirno, ker so prepričani, da bodo nemška podmorniška oporišča — kajli podmornica ne visi v zraku, marveč potrebuje svoje oporišče — izpostavljena čedalje hujšim napadom angleških bombnikov. V krogih angleške admiralitete priznavajo, da bodo Nemci v prvih tednih dosegli zelo velike in za Anglijo boleče uspehe, toda istočasno so prepričani, da bo število nemških podmornic padlo v sorazmerju s trajanjem borbe.

Francoski kardinal Gerlier o svojem obisku pri papežu

Vichy, 4. marca. Document Catholique: Kardinal Gerlier, lyonski nadškof in galski primas je imel pred kratkim ob navzočnosti tisoč glav množice, govor v baziliki Fovrière. Nadškof je bil navdušen govoril o sprejemu, katerega je bil deležen v Vatikanu. Rekel je, da prinaša le odmev dveh občutkov, ki sta se ga med njegovim bivanjem v Rimu najbolj dojmila: več kot očetovska dobrota papeža namram Franciji, in njegovo veliko zaupanje v dvig francoske države.

V zvezi s tem je kardinal Gerlier dejal: »Še zdaj vidim, in želim bi, da bi videli tudi vi njegove široko odprte roke in vprav mili pogled, s katerim me je sprejel. V trpljenju so mu postali francoski sinovi še dražji, kot so mu že bili. Ta očetovska dobrota se je izkazala v dveh avdiencah, ki sta trajali vsaka po eno uro in četrť.

Sveti oče me je naprosil, da maršalu Petainu ponovno sporočim njegove čestitke ter mu tolmačim njegovo zaupanje v uspeh dela, katerega si je maršal naložil, in ki popolnoma odgovarja najboljšim francoskim tradicijam. Rekel mi je, da bo »Francija iz te preizkušnje vstala prenovljena ter v miroljubnem dvigu našla tajnost nove slave.«

Admiral Darlan spet v Parizu

Vichy, 4. marca. DNB: O priliki potovanja admiral Darlana v Pariz izjavljajo v vladnih krogih, da je predsednik vlade že pred več tedni izjavil, da bo pogosto prihajal v Pariz. Admiral Darlan bi potemtakem rad ostal v tesnem stiku s tamkajšnjimi oblastmi in se stalno seznanja z delovanjem upravnega aparata v zasedenem področju. S pogostimi potovanji bi admiral Darlan dobil priložnost, da na kraju samem da potrebna navodila. (AA)

Gospodarstvo

Po gozdarski anketi Kmetijske zbornice

Iz referatov, ki so bili podani na gozdarski anketi Kmetijske zbornice dne 27. in 28. februarja in 1. marca posnemamo še te-le ugotovitve:

Pogozdovanje Krasa in goličev

Iz referata inž. g. Janka Urbasa, višjega gozd. svetnika v pok. v Mariboru posnemamo, da zavzema Kras v naši banovini približno 2.900 kv. km. Največ kraškega sveta zavzemajo gozdovi in pašniki. Že pred vojno je obstojala v Ljubljani posebna komisija za pogozdovanje Krasa, ki je svojo nalogo uspešno izvrševala. V območju naše banovine pa se je začelo intenzivnejše pogozdovanje Krasa šele po letu 1929. Izločenih je bilo za pogozdovanje od 1931 do 1939 1.131 ha kraškega in hudourniškega sveta, pogozdenih pa 446 ha. Nadalje so bili izpopolnjeni tudi manjši uspehi nasadi na 145 ha. Za pogozdovanje je bilo porabljenih 3.868.000 sadik, največ črnega bora, smreke in navadnega bora. Borovi nasadi pa so le nekakšna predkulica, katero je mogoče kasneje presaditi s plemenitejšimi drevesnimi vrstami. Potrebno pa je še veliko dela, zlasti za ohranitev obstoječih gozdov na kraškem terenu, preprečiti je treba sežiganje mladih gozdov v kraškem svetu, izločanje zemljišč za pogozdovanje naj se razširi na vso banovino, prepove naj se zažiganje suhe trave in grmičja, uvedejo naj se javna predavanja, zviša naj se prispevek za pogozdovna dela. Kataster za pogozdovanje izločenih kraških in hudourniških zemljišč naj se izpopolni, obstoječi generalni načrt za pogozdovanje izločenih zemljišč naj se podvrže reviziji in končno naj se dosežejo davčne olajšave za pogozdena zemljišča.

Gozdno gospodarstvo agrarnih skupnosti

Referent inž. Franc Rauter, inspektor banske uprave, je navedel, da je skupnih zemljišč v naši banovini še 203.796 ha, od tega je gozdov nad 18.000 ha. Največ skupnih gozdov je v gornjegrajskem okraju. Od leta 1920 do danes je bilo razdeljenih skupnih gozdov 162 v površini 7.852 ha, veliko več pa jih je bilo razdeljenih poprej. Ni najumestnejše vse skupne gozdove kratkoročno nadrobno deliti. Nasprotno, skušati moramo te gozdove ohraniti v skupnem gospodarstvu, toda obenem najti pota, da bodo v skupnem gospodarstvu prospevali, ne pa propadali. Dokler ne kaže, da bomo v doglednem času dobili učinkovit lek za hibe gozdnega gospodarstva agrarnih skupnosti, je gotovo manjše zlo, če ga likvidiramo in prevedemo v individualno, ker uničujejo svoja oddelila tu in tam le posamezni slabi gospodarji, posebej v času ugodne lesne konjunkturo, dočim se po sedanjih izkušnjah večji del razdeljenega gozda v individualni oskrbi opomore. Za slabe gospodarje pa je veliko skupnega gozda marsikdaj nesreča.

Povečanje donosa kmečkih gozdnih posestev

Iz referata dr. Edvarda Pogačnika (Brezno nad Mariborom) posnemamo, da bi bila potrebna najprej inventarizacija lesa in ugotovitev letnega prirastka posebno pri malih posestnikih. Uvedle naj bi se tozadevne cenitve samih posestnikov s pomočjo sosedov in občin. Potem šele bi bila možna koristna intervencija gozdarske oblasti predvsem v to, da bi pazila na opustošene gozdove, nato pa bi se brigala za gozdove s premajhno lesno zalogo. Končno bi bilo prestare gozdove s preveliko lesno zalogo izkoristiti in prosti k rentabilnejšemu gospodarstvu. Prezreli gozdovi s slabim prirastkom so prav tako znak slabega gospodarstva kakor preveč izsekani gozdovi.

Gozd in javna bremena

Referent dr. inž. Rudolf Pipan, gozdarski svetnik iz Belgrada, navaja podrobno našo davčno zakonodajo in obremenitev gozda z javnimi dajatvami. Svoj referat zaključuje z ugotovitvijo: Da bi gozdna posestva mogla prenašati vsa bremena in trajno prispevati za kritje naših državnih in samoupravnih potreb, bi bilo potrebno prilagoditi način plačevanja javnih bremen od gozdnih posestev posebnostim gozdne proizvodnje, za katero je značilna dolga proizvodna doba. Gozdu in gozdnemu gospodarstvu je treba posvetiti večjo javno skrb, da se na ta način prepreči uničevanje gozdov in poveča gozdni donos.

Gozdnotehniški problemi Slovenije

Gosp. dr. inž. Rudolf Pipan je mnenja, da je potrebno za preiskovanje naših gozdnih problemov ustanoviti posebno institucijo za pospeševanje gozdarstva v obliki posebnega Gozdarskega instituta za Slovenijo. Ker je od ustvaritve tega zavoda verjetno še daleč, naj bi banovina kot skromen začetek ustanovila gozdarsko poskusno postajo za Slovenijo.

Oglarstvo

Iz referata inž. Franja Sevnika, Ljubljana, posnemamo, da je oglarstvo prastara panoga v Sloveniji, posebno je razvito sedaj na Dolenjskem,

kjer prevladujejo bukovci gozdovi. Poogljenja količina lesa se je tekom zadnjega desetletja gibala med 2 do 11% posekane količine lesa. Oglarstvo predvsem omogoča čim intenzivnejšo izrabo lesa. Oglarstvo ima velik pomen za našo industrijo in obrt, ki ji služi kot sredstvo za predelavo. Še večjo vlogo pa bi imelo, če bi izkoristilo tudi postranske, hlapljive in tekoče proizvode oglarstva. Vedno večji pomen dobiva oglarstvo v zvezi s porabo oglja kot motornega goriva. Naše tesne razmere nas silijo k smoterni ureditvi gospodarstva, k intenzivnejši izrabi vseh naših dobrin, k pospeševanju vseh, četudi navidezno neznatnih panog. Ena teh panog je tudi oglarstvo.

Organizacija lesne trgovine

Referent inž. Alojzij Žumer, ravnatelj škofijskih posestev Mozirje, je ugotovil, da prevladuje v Sloveniji mali obrat, ki se je razvil ob naši gozdni posesti in ki prepušča zelo razviti lesni trgovini nadaljnje razpečevanje od obratovališč naprej. Glavni in odgovorni nosilec gozdnega gospodarstva je kmet. Značilno je, da ima pri nas 2103 žage, dočim ima v vsej državi 443 lesnih industrijskih podjetij je 2150 žag. Ob naših potokih teče skozi vse razvojne stopnje še vedno nespremenjena venecijanska žaga. Novo nastali žagam alimentacija ni bila zagotovljena trajno. Pogreška je bila marsikdaj dislokacija žag, prevelika je tudi zmogljivost žag.

Lesnih industrijskih podjetij je v naši banovini 113, od tega je 92 žag in obratov, ki so specializirani za izdelavo lesa v najrazličnejše evrhe. Nadalje prevladuje v lesnih industrijskih podjetjih individualni lastnik. Če smo z obrtnimi in industrijskimi obrati izkoristili vsaj do neke meje tehnični napredek, smo pa v lesni trgovini prespali desetletja. Letni donos našega lesnega gospodarstva cenimo na 600—700 milij. din, kar je približno 30% večja narodnega dohodka. Večina lesa gre neobdelanega čez meje naše države, razmerje pa je za Slovenijo še neugodnejše. Zboljšanje bo nastopilo tedaj, ko se bodo lastniki naših gozdov združili v zadruge. Na zadružni podlagi organizirano gozdno gospodarstvo bo moglo oplojiti našo lesno gospodarstvo z novo produktivnostjo.

O sanaciji hotelske industrije v švici

Nedavno smo na tem mestu spregovorili o sanaciji turističnega gostinstva vobče.

Našo gospodarsko javnost utegne zanimati, kaj se je v tej smeri stvarnega že storilo: kako kako in pod kakimi pogoji, zlasti pa, s kakim uspehom so se izvršile do sedaj zadevne akcije javne in zasebne pobude pri nas in drugod. — Naslednje vrstice so poskus, omogočiti nekoliko vpogleda v delo in dosežene uspehe v švici.

Švica, ta klasična zemlja turizma, poseveča svojemu turističnemu gostinstvu, in prvi vrsti visoko razvitemu hotelstvu, od nekdanj precej pozornosti. Ni brez vpliva pri tem močna, vzorno delujoča organizacija švicarskih hotelierjev, njih slavnostna zavest, strokovna sposobnost, družabna pozicija in ugled in ne najzadnje samopomoč, ki so si jo ustvarili s »švicarsko družbo za finančno pomoč hotelstvu«. Tako ima tudi široka javnost več ali manj enotne poglede na koristi, a tudi na potrebe hotelstva; tako pa tudi javna uprava ni mogla omejevati svojega skrbstva zgolj na moralno podporo in običajno pravno zaščito. Njena naloga je bila zadnja leta mnogo večja, namreč nuditi hotelstvu v času gospodarske stiske vso možno — tudi finančno — pomoč. In sme se reči, da se je v tem pogledu dosti storilo — verjetno več, kakor v kateri koli drugi državi.

Prvo, kar je švicarska vlada podvzela, je bila pokrenitev pomožne akcije v korist po gospodarski in turistični krizi iz leta 1930. prizadevanje hotelstvu (sklep zveznega sveta z dne 30. novembra 1932 in z dne 5. aprila 1935). V ta namen je država na osnovi dekreta z dne 28. decembra 1940 prispevala ponovno vsoto 4.000.000 švic. frankov. Drugo, konkretnije obliko delne sanacije hotelstva, je prišla uredba o začasni pravni zaščiti hotelske in pitelne industrije z dne 21. junija 1935. Sledila je uredba z dne 3. novembra 1939, to pa je nadomestila enako glaseča se uredba z dne 22. oktobra 1940, z dopolnitvijo, izdano dne 28. decembra 1940.

Podpora, ki jo nudi ta ukrep za turizem važnim hotelskim obratom, je po svojem bistvu v glavnem: v začasni pogojni odložitvi plačila zapadlih, taksativno naštetih, torej ne vseh obveznosti, ali — kakor pravimo — v delnem moratoriju; v možnosti medsebojne poravnave — ob takojšnjem gotovinskem plačilu — v višini 25 do 50% dolžnih vsot iz naslova izvestnih obresti, davkov in javnih dajatev; končno v možnem spre-

Bodočnost francoskega franka

Švicarski list »Journal de Genève« je pred kratkim objavil izredno zanimiv članek o bodočnosti francoskega franka. Pisec ugotavlja najprej, da smatrajo nekateri denarno stanje Francije podobno stanju Nemčije, in to zaradi nihanj, katerim je podvržen frank tako v oficialnem menjalnem prometu, kakor v prometu z bankovci (ki je resnično podvržen nekaterim prehodnim vplivom, ki so z normalnimi finančnimi operacijami le neposredno v zvezi). Dalje navaja pisec dokaze, iz katerih je razvidno, da ta način gledanja na stvar ne odgovarja resnici.

»Stanje Francije«, piše švicarski list, »v zgodovini nima sebi podobnega. Na eni strani živi v vezanem gospodarstvu, z denarjem, ki je v notranjem prometu omejen le na vlogo plačilnega instrumenta, na drugi strani pa poseduje, ne glede na izvoženi kapital, zlato zalogo, ki ostane, dasi-ravno zmanjšana, še vedno tretja na svetu (za Rusijo in Združeni državi), in katere bi se, ko bo za to prišel dan, lahko poslužila za povečanje obkoda denarja po najbolj klasičnem primeru.

Na prvi pogled bi se zdelo, da je Francija oproščena ogromnih bremen, to je vojnih izdatkov, ki v Angliji in Združenih državah dosegajo vrto-glave višine. Pomisliti pa je treba, da mora zado-stiti krutim potrebam okupacije. Ta položaj prav-golovo povzroča inflacijo denarja, predstavlja pa zlasti materialno oviro ter zmanjšanje osebnih ugod-nosti na splošno.

Res je, da je bila ta preizkušnja težka, ima pa vsaj to prednost, da je ob njej zavarovana bodo-

nost ter da je v sedanjem času ohranila franku le rahlo okrnjeno vrednost. Postopek, katerega se je v ta namen posluževala, je tako znan, da ni vredno muditi se ob njem dalj časa: nadzorovanje deviznega prometa, nadzorovanje izvoza, pregled živil, racionaliziranje ter določitev maksimalnih cen. Vse to je v Franciji prav tako natančno urejeno kot v Nemčiji.

Zaradi slabe žetve in velikih razdejanj, ki jih je povzročila vojna, cen ni bilo mogoče ohraniti na nivoju lanskega leta. Na splošno pa so bili ven-darje doseženi zadovoljivi rezultati. Primeri, za ka-tere čujemo iz zanesljivega vira, kažejo popolnoma jasn način, da je kupna moč francoskega franka večja kot bi to pričakovali od prostega prometa denarja.

Zgodovina Francije, zaključuje »Journal de Ge-nève«, je bogata na nesrečah, ki so bile hitro po-pravljene. Če si priključimo nazaj v spomin vojaški polom v juniju, preseljevanje prebivalstva s severa in vzhoda, pa če se poleg tega spomnimo, v kak-šnem stanju so bile sile srednje Evrope spomladi leta 1919., se lahko samo čudimo stabilnosti in mi-rnosti francoskega ljudstva, ki se je tako hitro zna-šlo ter se vrglo na delo. Tudi to dejstvo bo jutri šlo! Pa če skušamo pregledati vse možnosti, ki jih ima francoski frank v bodočnosti, se moramo ob tej priliki spomniti tudi na važno dejstvo, da je bila ob priliki francosko-švicarskih trgovinskih razgo-vorov določena švicarskemu franku vrednost des-eti francoskih frankov, kot najbolj praktična in naj-bolj odgovarjajoča.

Lesna domača obrt.

O tem je imel referat dr. Jože Rus. Svoj re-ferat je zaključil z ugotovitvijo, da sedanje za-druge ne ustrezajo svojemu namenu. Praksa jav-nih denarnih podpor naj se odpravi, namesto tega pa naj se suhoročarju preskrbi zadostna strokovna izobrazba in delo.

Vprašanje našega obrtnega drevja.

O tem je referiral dr. Garijel Tomažič, asi-stent na filozofski fakulteti Smotrena gojitev te-ga drevja je potrebna ne le zaradi razvijajočega se mizarstva, ampak tudi za splošno, vsestransko lesno obrt.

Zavarovanje gozdnega in žagarskega delavstva.

Iz referata g. Filipa Uratnika, šefa urada za kontrolo cen v Ljubljani in prejšnjega glavnega tajnika Delavske zbornice in Ljubljani je posneti naslednje glavne potrebe glede tega: Žagarsko delavstvo je zavarovati pri Okrožnem uradu brez izjeme, torej tudi ono, ki dela na kmečkih žagah. Delavstvo, ki je zaposleno pri delih v gozdu, pa je zavarovati v obsegu, s katerim je to bilo doslej uveljavljeno. Zavarovanju naj bi bila povržena vsa dela na večjih gozdnih posestvih kot minimu-len kompleks naj se smatra oni, katerega čisti katastrofski donos ustreza površini 50 ha prvost-rnih gozdnih tal. Pri manjših posestvih naj bi ob-stajala dolžnost zavarovanja za one lastnike, ki zaposlujejo na dan več kot 3 najete delavce ali ki izplačajo letno nad 25 din. Zavarovanju naj bi bi-le podvržene tudi vse eksploatacije gozdov po lesnih trgovcih. Ostalo delavstvo naj bi bilo za-varovano skupno s poljedelskimi delavci po dolo-čilih, ki bi veljala za to zavarovanje. Zoper ne-zgode naj bi bilo zavarovano to delavstvo kakor tudi samostojni kmetje, čimprej preko kolektivne-ga zavarovanja, ki naj bi ga izvedla banska uprava.

Da bi bilo gozdnožagarsko delavstvo čim bolj zavarovano za primer večjih depresij na lesnem trgu, naj bi se temu delavstvu omogočilo usta-navljanje malih kmečkih gospodarstev na najeti zemlji, morda po zgledu viničarjev. To se pone-kod že prakticira. Ker agrarna reforma ni upo-števala potreb gozdnega delavstva, naj bi se čisti donos razlaščenih gozdov v pretežni meri pora-bil za socialne namene gozdnožagarskega de-lavstva.

Dodatno k našemu včerajšnjemu poročilu navajamo še točko 13. resolucije, ki je pomo-tona izpadla iz našega poročila. Ta točka pravi: Nezdružen louski zakon naj se čimprej spre-meni v smislu pravičnih zahtev in resničnih potreb kmečkega ljudstva.

Stanje naših kliringov

Dne 28. februarja 1941 je bilo stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih razlika v pri-meri s stanjem dne 22. februarja):

Aktivni kliringi: Bolgarija 947.944 (+78.810) din, Francija 8.644.166 (+45.762) frankov, fran-coške kolonije 4.942.877 (-45.622) frankov, Hol-landija 7.012.124 (+1.239.362) hol. golarjev, Norveška 485.018 din, Finska 2.124.218 (+66.000) dinarjev.

Pasivni kliringi: Nemčija 60.541.929 (-725 tisoč 462) mark, protektorat 79.888.619 (+1 milij. 490.566) kron, Slovaška 24.385.175 (-817.333) kron, Madžarska 99.054.399 (+6.024.991) din, Poljska 18.815.229 din, Rumunija 8.348.035 (-3 tisoč 80) din, Turčija 2.990.396 (-1.869.332) din, Italija 14.699.042 (-3.670.568) din, Belgija 3 mi-lijone 718.962 (-384.693) din, Danska zbirašni 2.840.009 (-235.477) din in likvidacijski 2 milij. 737.831 (-13.027) din.

Med aktivnimi kliringi je razvidno pove-čanje naših terjatev v Holandiji, med pasivnimi kliringi pa se je povečal naš dolg Madžarski, nadalje v protektoratu, zmanjšal pa se je naš dolg v Nemčiji, Italiji in Turčiji.

V ostalih kliringih ni bilo znatnejših spre-memb.

Stanje Narodne banke

Narodna banka izkazuje dne 22. t. m. naslednje glavne postavke (vse v milij. din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 23. marec 1941):

Aktivna: zlata rezerva v blagajnah 2296.0 (+4), zlato v inozemstvu 492.1, skupna zlata rezerva 2790.1 (+0.4), devize izven podlage 908.5 (+35.5), kovani denar 391.0 (+24.1), posojila: menična 1628.2 (-16.5), lombarda 57.6 (-0.6), skupna posojila 1685.8 (-16.8), eskont bonov drž. obrambe 7128.0 (+12.0), razna aktiva 2266.9 (+51.5).

Pasiva: bankovci v obtoku 13.972.8 (+365.4), drž. terjatve 79.4 (-65.6), zirovni računi 1577.2 (-251.0), razni računi 1853.3 (-119.0), skupno ob-veznosti na vpogled 3510.0 (-435.5), obveznosti z rokom 700.0 (+200.0), razna pasiva 357.1 (-6.9).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 17.428.9 (-124.0) milij. din, skupno kritje 25.53 (v prejšnjem izkazu 25.42)%, od tega samo z zlatom v blagajnah 21.03 (20.94)%.

Izkaz kaže znatno povečanje obtoka bankovcev za konec meseca, kar je v prvi vrsti v zvezi z zmanjšanjem naložb na zirovni računi. Opaža se tudi nadalje zmanjšanje zadolžitve zasebnega gospo-darstva pri banki. Postavka obveznosti z rokom je narasla zaradi znatnih vsot, položenih v kliringu.

Uredba o prepovedi štrajkov. Iz Belgrada poročajo, da se na pristojnih mestih proučuje uredba, po kateri bi bili vsi štrajki v naši državi prepovedani. Pravijo, da bo ta uredba vsebovala mnoge ugodnosti za izpolnitev delav-skih zahtev, katere naj bi se v okvirju pravič-nosti izvršile stoodstotno.

Pelletierja »Jugoslovanskega kurirja« v Bel-gradu. Dne 3. marca 1941 je minulo pet let, odkar je začela v Belgradu izhajati dnevna in-formativna gospodarska korespondenca »Jugo-slovanski kurir«, katere lastnik za Balkanski tisk d. d. in glavni urednik je Miodrag Indjić.

Borze

Dne 4. marca 1941.

Denar

Nemška marka 17.72—17.92

Ameriški dolar 55.—

Devizni promet je značal na zagrebški borzi 23.399.492 din, na belgrajski 13.2 milij. din, od tega 213.720 in 418.000 mark, 56.170 švic. frankov in 32.820 dolarjev. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 600.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaj:

London 1 funt 174.57—177.77
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1028.64—1038.64

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt 215.90—219.10
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1271.10—1281.10

Ljubljana — Zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772.00—1792.00
Solun 100 drahem 37.50 denar

Zagreb — Zasebni kliring:

Solun 100 drahem 37.50 denar

Belgrad — Zasebni kliring:

Solun 100 drahem 37.15—37.85

Curik. Belgrad 10, Pariz 7.40, London 16.65, Newyork 431, Bruselj 69, Milan 21.675, Madrid 40, Amsterdam 229, Berlin 172.50, Stockholm 102.60, Oslo 98.50, Kopenhagen 83.50, Sofija 4.25, Lizbona 17.26, Budimpešta 85, Atene 8.00, Carigrad 8.375, Bukarešta 2.125, Helsingfors 8.75, Buenos-Aires 100.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 477—479

v Zagrebu 477 denar

v Belgradu 477.50—478.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. posojilo 100—101, agrarji 56—57, vojna škoda promptna 477—479, begluške obveznice 85—86, dalm. agr. 80.50—82, 8% Blerovo posojilo 110 denar, 7% Blerovo posojilo 105 blago, 7% posojilo Drž. hip. banke 104—108, 7% stab. posojilo 98 den. — Delnice: Narodna banka 6825 denar, Trboveljska 390 denar, Kranjska industrijska druž-ba 142 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 100 denar, agrarji 56 denar, vojna škoda promptna 479 denar, begluške obveznice 86.50 blago, dalm. agrarji 81.50 blago, 6% šumske obveznice 81 blago, 4% severni agrarji 86.50 denar, 8% Blerovo posojilo 110 denar, 7% Blerovo posojilo 105 denar, 7% po-sojilo Drž. hip. banke 108 denar, 7% stab. posojilo 98 denar. — Delnice: Narodna banka 7.000 denar, Priv. agrarna banka 208 denar, Trboveljska 395 blago.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko po-sojilo 101 denar, agrarji 57 denar, voj. škoda prompt-na 477.50—478.50 (478.477.50), begluške obveznice 85.25—85.75, dalm. agrarji 80.25—80.75 (80.50), 6% šumske obveznice 80 denar, 4% severni agrarji 86—86.50 (86.50), 8% Blerovo posojilo (109.50), 7% Blerovo posojilo (104). — Delnice: Narodna banka 6.850 blago.

21tni trg

Novi Sad. Ječmen bač. srem. 575—585, Koruza suha z 20% vlage 224, suha s 14% vlage 250. Ten-deuce neizpremenjena.

Sombor. Vse neizpremenjeno. Tendence neiz-premenjena. Promet majhen.

KULTURNI OBZORNİK

Maksim Gaspari in folklorno slikarstvo

Akad. slikar M. Gaspari nam je v zvezi s poslednjo svojo razstavo v »Salonu Kos« podal nekaj misli o naši folklori (narodopisju) in našem folklornem slikarstvu, ki jih zaradi zanimivosti prinašamo na tem mestu.

»Narodno podobarstvo in slikarstvo je bilo v davni panogi umetne obrti. Le-ta se je približevala več ali manj pravi umetnosti. Dokazuje to najdemo v cerkvenih freskah, o katerih je pri nas že obširno razpravljala univ. prof. dr. Stele. Obdelana pa še ni snov, ki se ima baviti z ljudskim slikarstvom iz naših krajev v starejši dobi. Umevno, da ne moremo govoriti pri teh delih o neki naši originalni umetnosti, saj zasledimo vsepovsod vpliv alpsko-nemško-romanske kulture. V teku časa se je naše slikarstvo več ali manj osvobodilo tujih vplivov in tako smo dobili slovensko ljudsko slikarstvo. (Glej okraske na kmetijskih skrinjah, nabožna znamenja in slike na steklu!) Posebnost so slike na končnicah pri panjih, ki so pristno domače. Po navadi je na njih upodobljeno življenje našega kmeta, njegova šegavost itd. in se tako bistveno razlikujejo od slik na steklu, ki predstavljajo figurativne verske in posvetne motive, izdelane po tujih vzorcih.«

Maksim Gaspari: Dedkova pomlad.

Gledališče mladih: P. Carraux: Gospodar teme

Gledališče mladih, ki je uprizorilo v frančiškanski dvorani doslej že vrsto resnih dram, se nam je v soboto, dne 1. marca predstavilo tudi s komedijo. Taki spremembi sporeda načelno nikakor ni moglo oporekati, saj je bilo gledališče prav tako kakor vsaka druga umetnost od nekdanjega ogledala resnega in smešnega v življenju. Zal si je gledališče mladih izbralo literarno docela nepomembno delo, kriminalno komedijo v sedmih slikah, ki jo je spisal švicarski avtor Pierre Carraux. Snov je vzeta iz angleščine, pri čemer pustimo v nemar vprašanje, ali gre le za tipično okolje angleških policijskih zgodb, ali pa celo za dramatizirano obnovo že v drugačni književni obliki obdelanega detektivskega motiva. Pač pa moramo ugotoviti, da je naziv »komedija« neprimeren za to detektivko, ki more zanimati le občinstvo, ki je željno »napetih« kriminalističnih zgodb.

Ze zaradi tega je uprizoritev ostala brez pravega učinka, tembolj, ker tudi igranje ni izrpolalo vseh teatralnih možnosti, ki jih vsaj deloma nudi tudi ta literarno slabokrvni tekst. Prizorišče, ki ga je priredil g. France Scagnetti, je bilo od druge slike dalje primerno, medtem ko v prvi sliki ni ustrezalo; občutek zaprtega prostora, ki ga zahteva ta slika, je popolnoma izostal. Režiser g. Zvonimir Sintič si je sicer prizadeval za hitro tempo, kakršnega zahteva značaj dejanja, vendar mu je to uspelo le v majhni meri, zato, ker nima na razpolago primerno zrelega ansambla. Najslabša je bila prva slika, ki se je nekoliko uredila šele v prizoru z zaslusovanjem. Takoj spočetka se mu je ponesrečila tudi »tema«, ki bi bila morala biti vsaj toliko prosojna kakor v zadnji sliki. Večini igralcev je poleg drugih potrebnih lastnosti manjkalo zlasti strumnosti v nastopu.

Odrsko zanimivejši podobi sta bila samo tajnica Margaret Bole, ki jo je igrala gđ. Rajnerjeva, ter zasebni detektiv Tom Crooh, s katerim se nam je prvič predstavil g. H. Florjančič. Vendarle pa Margaret Rajnerjeva ni bila tako prepričevalna, kakor njena Rona v »Dveh bregovih«; njen lik je sicer kazal igralsko šolanost in čut, vendar je bil obremenjen z neko togostjo, ki se tej vlogi nikakor ne prilega. Prav prikupen je bil nastop H. Florjančiča, ki igra naravno in z jasnimi besednimi poudarki; njegov debut je vsekakor zbudil pozornost. Nikakor pa ni zadovoljil to pot g. Češko, ki je sicer pravilno pojmoval temperament policijskega nadzornika Butlerja, ni pa zadovoljil po zunanji izdelavi te figure, še manj pa z nemogočo izgovarjavo. Premalo je obvladal že samo besedilo, poseben odpor pa je zbuhal z mnogimi neartikuliranimi glasovi. Tudi sicer naglas ni bil povsod pravičen, prav tako pa bi bilo treba tu in tam popraviti prevod.

France Vodnik.

Pred plesnim koncertom Tatjane Farčičeve

V petek, 7. t. m. bo v Operi nastopila prvič pred slovenskim občinstvom ena najbolj nadarjenih jugoslovanskih najmlajših plesnih umetnic gđ. Tatjana Farčič iz Splita. O njej smo že pisali, ko je prišla v Ljubljano s svojo gospo mamo in smo jo predstavili občinstvu po kritikah najodličnejših belgajskih in drugih koncertnih ocenjevalcev. Po njenem nedolženem uspehu, ki ga je bila deležna na zadnjem plesnem koncertu v Beogradu, ko je nastopila s spremljavo celotnega orkestra, ki ga je vodil sam g. Lovro Matačić, moramo pričakovati tudi v Ljubljani, kamor prihaja z izbranim eporedom, da bo njen plesni koncert doživel.

Nastopila bo sama, brez partnerja, s spremstvom celotnega opernega orkestra pod vodstvom dr. D. Svare. Njen program je pester ter vsebuje interpretacijo velikih glasbenih del. Poleg Straussovega

Kako to, da ste se odločili izključno za folklorno slikarstvo in kako dolgo se intenzivno bavite s to vrsto slikarstva?

»Jaz za svojo osebo najraje žrjam duhovno in stvarno snov iz našega narodopisja. Že kot mlad slikar sem podzvestno gojil slikanje, kjer je prišla naša folklori do izraza. Napadna in kričevna je trditev, da v podobarki narodnih motivov iščem efektov in koristi. Dvajset let mi je bilo, ko me je za ta način slikarskega izražanja pridobil moj prijatelj in vodnik gosp. Sadnikar iz Kamnika.«

Katera so Vaša najbolj uspela dela?

»So to vsa dela, ki se kakor koli odnosijo na slovensko narodopisje in kjer je do krajne možnosti spojeno nastrojenje narodnega čuta s kakovostjo slikanja.«

Kako sodite o našem folklornem slikarstvu?

»Pri nas je to polje še neobdelano. Razprave o tem predmetu spadajo v delokrog umetnostnih zgodovinarjev. V prvi vrsti nam je pa treba umetnikov, ki bi s prirojeno nadarjenostjo gojili to vrsto slikarstva.«

Ali je v bodoče upati na kako izboljšanje?

»Sodeč po današnji mladini, ki je zavržla romantiko in se oprijela materializma, je izključeno misliti na kakršen koli napredek na tem polju.«

Ali folklorno slikarstvo lahko dviga narodno kulturo?

»Brezdvomno! Narodopisni nauk in narodopisno slikarstvo sta dva važna činilca. Naši južni bratje imajo lep in mogočen epos, ki jih proslavlja in uveljavlja v svetu. Mi Slovenci nimamo epa, zato pa bi morali izkoristiti bogato folklori, da s tem koristimo narodni prosveti na vseh njenih področjih.«

Kaj bi pospešilo in dvignilo folklorno slikarstvo?

»Sredstev je mnogo. V prvi vrsti bi si morali prizadevati naši umetnostni vzgojitelji, da usmerjajo naše mlade slikarske sile na pot, ki vodi do spoznavanja našega narodnega blaga. Pa tudi sicer so potrebna izbrana predavanja iz našega narodopisja. (Predavanja morajo spremljati skiptične slike.) Z delom je treba pričeti v osnovni šoli ter nadaljevati v srednji. Vzorno in sistematično pa je treba obdelati snov na umetnostnih akademijah.

Obiski muzejev, ogled folklornih zbirk in razstav, potovanja po slikovitih in narodopisnih predelih naše domovine, publikacije itd. — vse to bi koristilo in dvignilo našo domačo folklorno umetnost.«

»Pomladnega valčka«, Chopinovega »Nocturna«, Beethovenovega »Menueta« bo dala tudi Maurica Ravela »Igro valov«, v kateri bo prišla do izraza vsa subtilnost in močna čustvenost mlade umetnice. Poseben pomen pa ima njena interpretacija ene največjih umetnin v svetovnem slovstvu: Salomonove »Visoke pesmi«. Vprašali smo mlado umetnico, kako razume to svojo lastno koreografsko pesnitev na glasbo slavnega Händlova »Largo«, ki doslej ni bila še izvajana nikjer v Evropi, razen pri nas, in ona nam je odgovorila:

»Snov slavne Salomonove »Visoke pesmi« iz sv. pisma stare zaveze, me je vso prežela z umetniško inspiracijo. »Visoka pesem« je velika ljubavna

pesem, pesem nad pesmimi, ljubzenska pesnitev, klicanje med možem in deklico, ker se po mnogih različnih stopnjevanjih realizira v ljubavnem vzhicevanju. Ta »Visoka pesem« ima najrazličnejše elemente: od poezije do simboliziranja ljubezni, od simbola do espiritualnega pojmovanja ter od espiritualnega navdih do erotike, in od tod v največje strasti. Za svoj ples sem se varovala vsega, kar bi mo. »kakor koli motiti estetske, značaj plesa. Zato sem po svojem razumevanju te pesni vzela elemente simbolne ljubezni ter espiritualne ter samo v najskrajnejši liniji tudi erotične. Po svojem občutenju sem odvrkla vse bahanaletke ter sem po inspiraciji te velike pesmi vseh stoletij podčrtala možnost globoke izrazne koreografije na temo afirmiranja velike ljubezni.«

Tako je izvedela umetnica svojo zamisel ene največjih in najuspešnejših svojih točk, ki jih bo dne 7. marca predstavljala v naši Operi.

Zadnje novosti Jugoslovanske knjižarne. Pred tednom je izšel VII. zvezek Zbranih spisov Aleša Ušeničnika, ki vsebuje prvi del njegove Filozofije. Zadnjega februarja pa je izšel prvi zvezek romana Krizarska vojska poljske pisateljice Zofije Kossakove. O obeh knjigah bomo obširneje poročali.

V inštitutu za italijansko kulturo v Ljubljani bo 6. t. m. (četrtak) imel predavanje direktor prof. dr. Gasparini o Michelangelu med srednjim vekom in barokom (nadaljevanje) s skiptičnimi slikami. Vabljeni vsi!

Skladišče ameriške vojne mornarice v Kansas City je zgorelo. Uničenega je orožja za kakih 100.000 dolarjev.

ŠPORT

Kaj bodo rekli sedaj?

Zaradi naše planiške mamutske skakalnice je bilo svoječasnno toliko pisanja in seveda tudi nasprotstev v mednarodnem športnem svetu, da še danes nekateri nočejo priznati te edinstvene športne naprave in nove smuške discipline smuških poletov. Največji nasprotniki so bili v tem pogledu Norvežani in menda ne bo težko iskati pravih vzrokov za tako postopanje.

Planica je samo ena na svetu in ta je v Jugoslaviji. Taka skakalnica je tudi samo ena na svetu, in ta je v naši Planici. Prvi svetovni rekordi so bili doseženi na tej skakalnici in vsa zadnja leta je branil svetovni rekord s 107 m Nemec Bradl. Ta rekord je na isti skakalnici zadnjo nedeljo izboljšal njegov rojak Gering, ki se je pogнал kar 118 m daleč.

In kaj se je že zgodilo pri letošnjih poletih: Kar dva slovenska skakalec sta prekorčila znamko 100 m. Bila sta to Finžgar in Novšak. Svoječasno so nam očitali, da se šopirimo s pavovim perjem na svoji skakalnici. No, kaj pa pravite k letošnjim uspehom naših skakalcev? Ali je morda že kak druga skakalec na svetu poleg Nemcev in naših dosegel tako odlične uspehe pri smuških poletih?

SK Ljubljana išče sredstev

SK Ljubljana si skuša gmotno pomagati, saj je pomoči res potrebna. Nahaja se tik pred začetkom tekmovanja za državno prvenstvo, pa je treba tega in onega. Pa tudi sicer bi že bilo čisto, da se finančno postavi na bolj trdne temelje. Gotovo je med športnim občinstvom mnogo taktih, ki bi z nekaj dinarji radi prispevali vsaj nekaj, da se naše reprezentativno nogometno moštvo oskrbi z najpotrebnejšim za borbo s klubi iz naših močnejših središč. Vodstvo SK Ljubljane nudi zdaj vsakomur ugodno priliko, da se za en sam mesec prijavi v članstvo kluba in da s poravnavo enomesečne članarine poleg vsega pridobi še pravico do udeležbe v nagradnem tekmovanju za res lepa in dragocena darila. Podrobnosti ne bomo navajali, ker so razvidne iz letakov, ki pridejo danes v promet. Pojasnila bodo sledila tudi še v naših športnih rubrikah.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Slovenska kolearska zveza ima važno sejo danes ob 20 v kavarni Vospersnik. Stari trg št. 34. Ker je to zadnja seja pred obširnimi zborom, prosimo vse od. bormike, da se je sigurno udeležijo polpoštevno in točno. — Danes, 5. marca bo ob 19 redna seja Slovenske kolearske podzveze v kavarni Vospersnik na Starem trgu 34. Vsi in točno. — Tajnik.

ZFO

Še nekaj pripomb k akademiji ZFO in ZDK

Precej izčrpno poročilo o lepo uspeli telovadni akademiji, ki sta jo priredila preteklo nedeljo Zveza fantovskih odsekov in Zveza dekliških krožkov v veliki dvorani hotela Unona, je izšlo že v večerajšnji številki našega lista. Glede na to se bom dotaknil le onih točk, za katere se mi zdi potrebno, da jih je treba bolj detajlno obdelati in pogledati stvari globlje v strokovno-tehničen pogledu. Pri tem mislim predvsem na one točke, pri katerih so nastopali naši mednarodni tekmovalci, to je v talni telovadbi posameznikov in pa v poljubnih orodnih vajah. Dotakniti se pa nameravam tudi ostalih točk, zlasti onih, ki na polju telesne vzgoje nekaj pomenijo.

Predvsem moram poudariti, da naši vrhunski telovadci, ki so nastopali v talni telovadbi in v poljubnih orodnih vajah, niso bili kompletni. Deloma so v vojaški službi, deloma na visoki šoli za telesno vzgojo v Belgradu. Poleg tega pa nam je v prav zadnji teden zbolel večletni telovadni prvak ZFO brat Fric Natlačen z Jesenice, tako da smo bili okrnjeni na letošnji akademiji. Tega sicer ne pripovedujem zaradi kakšnega opravičila, ali zato, da bi ne bila orodna telovadba na letošnji akademiji dobra, temveč zato, ker mi je žal, da nismo pri tej akademiji mogli pokazati tistega, kar dejansko premoremo. Toda dovolj! Upajmo, da nas pri prihodnji akademiji ne bo spremljala taka smola.

Na konju z ročaji so najprej nastopili naši najboljši, katerih je bilo osem po številu. Starim in preizkušenim borec sta se to pot pridružila dva mlada kandidata za mednarodne tekme, ki sta od lanskega leta zelo napredovala in bosta prihodnje leto že zrela za mednarodne tekme. To sta br. Jeločnik iz St. Vida in br. Peršin z Ježice. Izvajala sta vaje višjega oddelka. Lep napredek je pokazal tudi Jezeršek, isto tako Frankič, ki je pa v eleganciji malce popustil, čemur je vzrok predloaga odsolnost od skupnih treningov mednarodne vrste. Janež, ki spada med naše najelitnejše telovadce, je imel to pot spet izredno veliko smolo. Kar je napravil pri treningu sto in stokrat z gotovostjo in z največjo eleganco, mu je na odr pred gledalci odpovedalo. Njemu so potrebni pogosti nastopi, da si pridobi potrebno rutino, ker šele potem bo mogel javnosti pokazati vse svoje sposobnosti in vrhunske vaje, s katerimi se v telovadni igri. Na konju se je najbolje odrezal mladi in talentirani Hercig iz Celja, ki je odlično nadomestil odsotnega Natlačen. Nje-

govi naravni prehodi, težki in zavratni obrati so bili izvedeni z največjo gotovostjo in lahkoto. Še malce več elegancije in Hercig bo na konju z ročaji brez pretiravanja telovadev svetovnega razreda.

Bradlja je bila že od nekdanj priljubljeno orodje telovadcev in zato se ne smemo čuditi, da jih je tudi na tej akademiji nastopilo kar devet. Ker spada to orodje v vrsto najsigurnejšega telovadnega orodja, zato je bilo prav malo neuspeškov. Med vajami, ki bi jih bilo treba omeniti, smo videli nekaj prav težkih prvov; zlasti bi omenili lepo raznoško iz bočne enoročne stoji sredi bradlje, katero je izvedel br. Kermavner ml., krasne Janeževe toče iz vseh mogočih položajev, dalje lepe premete, zanožna kolesa itd. Lepe vaje so imeli zlasti Janež in Frankič, dobro se je uveljavil Jeločnik.

V talni telovadbi posameznikov so nastopili samo štirje, kar je za tako prireditvev popolnoma zadosti. Imeli so približno po eno minuto dolgo vajo. Kakšen napredek se je pokazal v prostih vajah, ali bolje v talni telovadbi, je pokazal nedeljski večer na unionski akademiji. Popoln prevrat je nastal v zadnjih letih v tej panogi telesne vzgoje, kajti telovadci so spopolnjevali od leta do leta ter od tekme do tekme svoje proste vaje, iz katerih je nastala današnja talna telovadba, ki je v bistvu isto kot orodna telovadba, samo da služijo telovadcu tla za orodje. Poleg smotne sodobne gimnastike so imeli vpletene težke in akrobatske prvine, ki dajo talni telovadbi šele pravo lice. Vsi so imeli lepe sestave, prednjačil pa je seveda Janež s svojo krasno in skoraj do skrajnih mej izpolnjeno vajo.

Zadnjo točko naših vrhunskih telovadcev so tvorile vaje na drogu. To orodje je najlepše in najučinkovitejše, je instrument, ki najbolj telovadcem prija in ki najbolj gledalcem ugaja. Četudi ni bilo popolnoma brez pogršk — tudi tu je spravi Janež pri svoji drugi vaji gledalce ob precejšnji užitek — je večina videla več kakor je pa pričakovala. Sest je bilo borcev, z vodnikom torej sedem, ki so skrbeli s svojimi vratolomnimi vajami, da se je navdušenje gledalcev od vaje do vaje stopnjevalo. Nekaj lepih prostih premetov iz veletoč z nadprijemom smo videli (Varšek, Kermavner ml.), dva lepa dvojna obrata v zakolebu, s katerim se je posebno odlikoval Janež, ki je imel poleg tega prepletenih v svojih vajah več lepih in drznih premetov, ki so prav lepo uspeli; talentirani Peršin je izvedel za konec uspel premet nazaj iz nožne stoji na drogu. Hvale je svojo vajo z raznimi obrati in prekriznimi veletoč lepo in z gotovostjo zaključil s plovnim skokom iz veletoč s nadprijemom, Kermavner st. pa je s Hvalatom vred ponovno dokazal, da je mogoče orodno telovadbo gojiti z uspehom daleč preko štiridesetih let. Frankič je imel v svoji vaji vpletenih več težkih prvov, od katerih je ugajal zlasti izvinek po sonožnem premahu med rokami in takoj nato vezan naupor do stoji s nadprijemom, kar se mu pa pri nastopu ni tako posrečilo, kakor smo ga videli večkrat v telovadnici. Ob velikanskem aplavzu navdušenih gledalcev je zapustila orodna vrsta oder, ki je s svojimi vajami napravila na gledalce najboljši vtis.

Otroško ranjanje gojenk in mladi vojaki naraščajnikov so ljubki nastopi, ki morajo biti na programu vsake akademije, ker ljudem zelo ugajajo. S takimi točkami se program zelo poživl in pestrost zelo dvigne. Obe točki sta želi obilen aplavz, zlasti pa mladi vojaki.

Švedska omara je zelo posrečeno orodje, ki ga pri nas skoraj nismo poznali. Glede na veliko izbiro vaj, predvsem skokov, ki so naši mladini tako potrebni in za telesno vzgojo mladega človeka tako koristni, moramo stremeti za tem, da se to orodje vpelje po možnosti v vse naše edince. Koliko lepša in koristnega se da napraviti na tej omari, pa je pokazala že nedeljska akademija, četudi je bil to šele prvi nastop na tem orodju.

Isto velja za švedsko klop, na kateri so nastopile mladenke. To orodje je zelo primerno za dekleta. Saj se dajo izvajati razne ravnesne in druge za dekleta primerne vaje, kar smo imeli deloma že priliko videti na tej akademiji.

Talna telovadba v skupini je šele prav pokazala, kaj se da napraviti na tleh brez vsakega orodja. Mladci so nam pokazali poleg drugega tudi nekaj vratolomnih vaj, ki so prehajale v akrobacijo. Sestava je malce trpela na tem, ker ni bilo med posameznimi izvedbami večje povezanosti, kar je šlo na račun utrudljivosti, kajti sestava je zahtevala celega fanta na vsakem mestu.

Smučarji so z nekaj gimnastičnimi gibi pokazali, kako naj se smučar pripravlja v poletju za zimsko sezono. Vajo so zaključili s tekalnimi koraki.

Višek z gimnastično in telesnovzgojnega stališča med ženskimi točkami tega večera pa je dosegla točka »Gibanje«, katero so izvajale članice. Ta točka ni bila samo dobro sestavljena, temveč je bila tudi odlično naštudirana. Točka je pokazala, kakor že njen naslov pove, gibanje. Krasni prehodi, hitri poskoki, skratka gibanje, ki je prehajalo v gimnastično umetnost. Članice so točko krasno izvedle, toda vidno se je odražala avtorica te točke, ki je tako precizno izvajala vse kretnje, da je moral tudi laik spoznati vse njene finese.

Mladenke so nastopile z vajami z obroči, katere so izvedle prav dobro, četudi so bile za enotno izvajanje precej težke. Akademijo so zaključili mladi z vajo na novo koračnico »Tebi, zemlja naša svetla«, katero so izvajali s plamenicami v rokah.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovnjaški oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pisarne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znak.

Objave

Posredovalnica Mrak
re preseli s Sv. Petra
c. 8 v Kopitarjevo ul. 1.
poleg Jugoslov. tiskarne.

Službe

Dobe:
Pekovskega pomočnika
za skupno delo, sprejme
tako pekarina Vidic, Je-
senice.

Hlapca
poštenega, vajenega živ-
ni in kmečkih del, sprej-
me Martinec, Ljubljana,
Trnovski pristan 22.

Mlad delavec
vaje nekoliko mizarjskih
del, se sprejme takoj.
Stalno delo. — Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 3286.

Organist — cerkovnik
Razpisuje se mesto orga-
nista-cerkovnika na Ptuj-
ski gori. Prošnje z po-
trebnimi spricavali posla-
ti na župni urad Ptujška
gora.

Služkinjo
vestno, ki zna nekoliko
kuhati in je vajena dru-
žinskih del, dobi takoj
lepo službo pri manjši
uradniški družini na Je-
senicah. — Dopolne odda-
ti podružnici »Slovenca«
na Jesenicah pod »Pošte-
na in zdrava«.

Hlapca

vajenega konj, sprejme
A. Sušnik, Ljubljana, Za-
loška cesta 25.

Železninarja

izurjenega, takoj sprej-
memo. — Več v prodaji
barv in steklenine ima
prednost. Ponudbe upr.
»Slovenca« pod »Pošte-
na« št. 3296.

Kuharica

popolnoma perfektna, se
sprejme k mali družini.
Moderno stanovanje. Pla-
ča dobra. Ponudbe v upr.
»Slov.« pod »Stalna služ-
ba« št. 3285.

Vojenci

16 letno dekle
želi mesta vajenke v tr-
govini. Naslov v podr-
nici »Slovenca« v Celju

Avto-motor

5 tonski Diesel
tovorni avto s prikolico
ali brez, z dobrimi ru-
mami, prodam. Cena in
izplačilo po dogovoru. —
Stanko Zupanič, Sp. Haj-
dina pri Ptujcu.

Živali

Psa čuvaja
(volčjaka), 3 leta stare-
ga, prodam s pasjo hi-
sico. Vprašati: dopoldne,
Moste, Predovičeva 13.

Obet

Kovinostrugarska
in strojna ključavničar-
ska dela se sprejemajo
v popravilo solidno in
poceni. Se priporoča Pa-
vel Stigulac, Gospodet-
ska 13.

Stroj

Se po starih tovarniških
cenah so dospele
najmodernejše stružnice
200x1000—1500 mm s Nor-
tonovimi prestavami in vdel-
animi elektromotorji. —
Ludvik Ilersič, Ljubljana,
Cesta 29, oktobra 13.
Telefon 37-54. (str)

STROJNO PODJETJE
ING. BORŠTNAR
LJUBLJANA, IV. JERNEJA ST. 16
IZDELUJE
VODNE
TURBINE
ZAGE, MLINE, TRANS-
MISIJE, DVIGALA ITD

Strugarski stroj
rabljen, toda popolnoma
dobro ohranjen in upo-
trebljiv iščemo. Ponudbe
na Publicitas, Zagreb,
Ilica 9 pod »Drehbank«.

Kupujte pri naših
inserentih

Posestva

»REALITETA«
zavod za nakup in pro-
dajo nepremičnin je sa-
mo v Ljubljani, Preser-
nova ulica 64, I. nadst.
Telefon 44-29

Parcele

prodam v šiški v bližini
stare mitnice. Ponudbe
na upravo »Slovenca« pod
»Ugodni pogoji« št. 3072.

Enonadstropno hišo
prodam v št. Vidu. Dve
dvosobni stanovanji, eno
enosobno, s parketom. —
Vodovod in elektrika v
hiši. Ponudbe na upravo
»Slovenca« pod »210.000
din« št. 3047. (p)

Parcele

prodam v št. Vidu in v
Vizmarjih. — Poizvedbe:
Vizmarje 78, nasproti Mi-
zarske zadruge. (p)

Parcele

prodam na Kodeljevem.
Ponudbe na upravo »Slo-
venca« pod »Lep teren«
št. 3071.

Kompleks 3000 kvm
ob Tyrševi cesti, prodam.
Posredovalci izključeni.
Ponudbe poslati v upr.
»Slov.« pod »Dobro na-
loženo« št. 3281.

V najem

Vrt

oddam »naspol« v najem.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 3270.

Sobe

Jstejo:

Sobo
najraje blizu univerze
ali na Mirju, iščem za
takoj. — Ponudbe upravi
»Slovenca« pod »Plačljiv
redno« št. 3302.

Opremljeno sobo
mesečno, lepo, s kopalni-
co in s strogo separat-
nim vodom, išče boljši
gospod. Ponudbe v upr.
»Slov.« pod »Soba« 3237.

Opremljeno sobo
boljšo, s posebnim vho-
dom, od kolodvora, do
univerze, iščem. Ponudbe
v upravo »Slovenca« pod
»Soba« št. 3228.

Razno

Lisice strojimo
barvamo in prvovrstno
izdelamo. — Kranarstvo
in Rot, Ljubljana, Mešni
trg 5.

Gumbice, gumbice, pišice,
monogrami, entel, ažur
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Francišanska ulica
nasproti hotela Union
Vezanje perila, krasna
predtiskana žen. roč. dela

Sadije

Jabolka
stajarska, kanada in raz-
ne, kg 6, 9, 13 din bruto-
neto franko postaja kup-
ca povzetja, razpošilja:
Postržin, Maribor, Po-
brežje 1.

Kolesa

Moško kolo
Dürkopp, novo, se poceni
prodaja. Naslov v upravi
pod št. 3267.

50 koles

odličnih znamk, nudi po
starih nizkih cenah do-
kier traja zaloga! Podob-
nik Franc, Rudnik, Ljub-
ljana.

Šivalni stroji

Gospodinje, šivilje pozor!
Novost za vas! — Eko-
nomičen stroj svetovne
znamke in kvalitete, ka-
teri ne samo šiva naprej
in nazaj, krpa, veže, tem-
več tudi entla in to
brez kakih posebnih apa-
ratov. Cena zelo nizka.
Nova trgovina, Tyrševa
cesta 36, nasproti Gospo-
darske zveze.

Radio

Radio aparati

znamke Lorenc, Tefag,
najboljše kvalitete, naj-
bolj ugodno kupite v
Novi trgovini, Tyrševa c.
št. 36, nasproti Gospo-
darske zveze.

Letovišča

Turiste

pošiljamo v letovišča —
zdravilišča, pensione, ho-
tele in sanatorije. — Kdor
jih sprejme na 5—10 me-
sečno odplačevanje, dobi
informacije pri Narodni
štedionici, Beograd, Cika
Ljubina 18.

Kupimo

VSAKOVRSNO
ZLATO
SREBRO - PLATINO
BRILJANTE
SHARPOŠI SARAJEVO
BISER LYN STARINE
NAKITE TBA UMETNINE
PO NAJVIŠJIM CENAM
STARA TRGOVA
JOS. EBERLE
LJUBLJANA, TYRŠEVA 2
HOTEL SLOH

Mizni štedilnik

boljši, malo rabljen, do-
bro ohranjen, in otomano
v dobrem stanju, kupim.
Ponudbe s točnim opisom
in navedbo zadnje cene,
poslati: Palir Slavica,
Sv. Jurij ob j. 2. 79. Do-
bava takojšnja.

Prodamo

40 lepih stoječih hrastov
prodaja Vinko Blatnik,
Vizeje 39, p. Hinje.

Dobro vpeljana gostilna
v Ormožu se event. pro-
da zaradi nakupa drugih
nepremičnin. Interesente
naj se obrnejo na Kle-
tarsko društvo, Ormož.

Puh in perje

za trgovce razpošilja po
najnižjih dnevnih cenah
Wolkenstein Adolf, Som-
bor, dunavska banovina.
Zahtevajte vzorce. (i)

Pohištvo

Klubska garnitura
obsegajoča nasl. predme-
te: 1. pisalna miza s fo-
teljem, mizica s 4 fotelji,
1 knjižnična omara, 1 ro-
lo-omara, 1 mizica za
pisalni stroj ter 1 obe-
salnik, vse v enotnem
slogu, se nujno potrebu-
je. Ponudbe v treh dneh
v upravo »Slovenca« pod
značko »Go-posred.« 3284

Polje ob Sotli

Na tukajšnji ljudski šoli že eno leto poučujeta
samo dva učitelja. Kljub ponovnim prošnjam ni
bila nameščena tretja učna moč, čeprav bi bila
zelo potrebna. Naši otroci so navezani samo na
znanje, ki ga pridobijo v ljudski šoli, svojih otrok
ne moremo pošiljati v srednje šole zato, ker smo
revni. Prosimo merodajne oblasti, da prošnji vse-
ga tukajšnjega prebivalstva ugodijo in nastavijo
učiteljsko moč.

Letošnje leto naša obmejna Sotla kar ne more
ostati mirno v svojem koritu, skoraj vsak teden
preslopi bregove in poplavi obširno dolino. V fe-
bruarju to njeno objestnost ne gledamo s preve-
likim strahom, bojimo pa se, da se to ne bi do-
gajalo spomladi, poleti in v jeseni. Nujno potreb-
no je, da bi se izvedla regulacija Sotle in njenih
pritokov. Prebivalci bi se potem odahnili, kajti
ena elementarnih nesreč, vsakoletna poplava, bi
jih ne zadela.

Mreže za postelje dobite najceneje
v Komenskoga ulici št. 34
Izdelovanje posteljnih ščitnih vlečev.

KRAJEVNE ZASTOPNIKE

ZA LJUDSKO ZAVAROVANJE

sprejme dobro uvedena domača
zavarovalnica pod ugodnimi pogoji,
ZA DRAVSKO BANOVINO

Ponudbe na upravo lista pod
„KRAJEVNI ZASTOPNIK“

Zalostnega srca naznanjamo svojim
sorodnikom, prijateljem in znancem
žalostno vest, da nam je umrla naša
premila hčerka, sestra, tetka in svakinja

Danica Badovinac
hčerka posestnika in gostilničarja

po dolgi in težki bolezni, v starosti
20 let, po prejemu sv. zakramentov za
umirajočo. Blago, v Gospodu umrlo
mrto telo mile nam pokojnice bo po-
kopano na skupnem pokopališču na
Velikem Cerovcu v sredo, dne 5. marca
1941 ob 9 dopoldne.

Veliki Cerovec, dne 3. marca 1941.

Zalujoči ostali:
Marija in Ivan Badovinac, starši; Janko,
Dragi in Milan, bratje; Mara, sestra;
Danica in Rezika, svakinji.

Umrla nam je naša srčno ljubljena žena, hči, sestra in teta, gospa

Rižnar Agata roj. Šimenc

sopnoga agrarnega uradnika

previdena s tolažili sv. vere v 50. letu starosti.
Pogreb drage pokojnice v sredo, dne 5. t. m., ob 4. popoldne z Žal - kapele
sv. Marije k Sv. Križu.

Ljubljana—Vrhovec, dne 4. marca 1941.

Zalujoči: Simon, soprog; oče, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.

Grazia Deledda:

Marianna Sirca

Sardinska povest.

Ko je bila večerja gotova, se je Marianna vse-
dla z moškimi pred odprta vrata na tla okoli pri-
pravljene mize. Miza je bila plošča iz plutovine,
in sicer cela skorja, razklana in sneta z drevesa
ter izravnanja. Tudi krožniki in vsa namizna posoda
je bila iz plutovine. Kozarci pa so bili iz rogovine,
ozaljšani z motivi, ki so jih izrezali pastirji.

Hladnokrvni hlapec velikan, ki je stregel pri
mizi, je lomil s svojimi močnimi prsti kosti ovčje
pečenke. Ko je pripravil deleže, je porinil sekalnico
pred Marianno, rekoč:

»Osoli«

Marianna je vzela sol med prsti in z isto ljub-
kostjo, s katero je dodala krvi lavorjev listič, je
sklonila glavo in zamisljeno potrosila sol na dišečo
pečenko.

Jedli so brez besed.

Tam doli v ozadju goljave je med plutami vzh-
ajala rdeča luna kot rdeč, nepremakljiv ogenj in raz-
svetljevala travnike s krvavo svetlobo. Marianna,
s svojim škrlatnim modrčkom, ki je v sijaju pla-
mena na ognjišču še bolj žarela, je med črnimi,
moškimi postavami bleščala kot luna med debli.

Po pečenki je vzel hlapec krvavico izpod pe-
pela, jo očedil in razdelil ter znova ponudil Ma-
rianni z besedo:

»Osoli«

Zdelo se je, da vršita obred. Hlapec, v zravan,
s črno brado, podoben egipčanskemu svečeniku,
ona pa blede, visoka in tanka v svojem modrčku
kot cvet margarane.

Simone je bil prvi postrežen.

»Ne deliš vsak večer svojega kruha z žensko.«
mu je rekel stric Berte, nalivajoč mu pijačo v ko-
zarec iz rogovile.

»In s kakšno žensko?« je odgovoril Simone.

Pil je in gledal Marianno. In njej se je zdelo,

da se vino blešči skozi neprozoren kozarec.

»In vendar je Simone tudi sinovi jedel z lepimi

ženskami,« je rekel ljubosumni Sebastiano.

Marianna je dvignila oči.

»Da, bile so moje sestre, ker je moja mati

belna, sem bil doma.«

Sledil je mučen molk, poln bolesti. Nato je

Marianna mirno vprašala:

»Kako je sedaj tvoji materi?«

»Ah, muči jo njena navadna srčna bolezen.

Moje sestre so pridne, a se zaradi drugih kaj rade

vzmemirajo. Poslale so po mene, da vidim mater.

Nesreča je ta, da je nevarnost še večja, če jo obiš-
čem; in ona ve to dobro. Preteklo noč si nisem

upal vstopiti v njeno sobo, a ona je rekla:

»Moj sin mora biti blizu; čutim ga. Recite mu,

naj vstopi!« Tedaj sem vstopil. Položila mi je roko

na glavo in me nato prosila, naj se brž oddaljim.

Ah, to so reči, ki se tudi zgodijo na svetu,« je Si-
mone končal ter stresel glavo z mladostno kretnjo,

ki jo je Marianna opazila na njem še, ko je bil

deček.

»Ah!« je vzdihnil tudi Berte Sirca in Sebastiano

ni več nadaljeval s svojo žalo.

Se hlapec je ostal nepremičen in hladnokrven,

kot da bi ga izven službe ne brigala nobena reč.

In vendar je ravno on razpršil senco, ki je padla

okoli, ko je vprašal Simona:

»Ti si imel tovariša. Kaj se je zgodilo? Ali je

notri?«

»Notri?« je ugovarjal Simone. »Dokler bo z me-
noj, se mu ne bo nič zgodilo.«

Pri tem se je smejal sam s seboj in mislil na

tovariša.

»On je pravi menišč!« Kakor mi Bog pomaga!

Pa kako veruje v Boga! Vedno molim in nosi na

prsih cel kup svetin. Ko vidi cerkev v daljavi,

poklekne in. dragi bratje, najlepše je to, da molim

zame in ne zase. Je bogat, edini sin. Njegova mati

je najbogatejša žena v Ottani in mu da vse, kar

hoče. On živi rajši življenje reveža in se postu celo

tako dolgo, da ga napade mrzlica.«

»Bog mi bodi milostljiv, a kot mi ti pripovedu-
ješ, je on posevčenec in ne razbojnik,« je rekel

Sebastiano, ki je neprestano gledal Marianno in ji

dal znamenje, vabeč jo, naj mu pri žali pomaga.

»In kaj je milostnega napravil, da je prišel v gozd?

Ali je ubil mačko?«

Simone pa ni dovolil, da bi se kdo šalil na

račun njegovega tovariša. Z očmi, ki so se zres-
nile, je ošvignil vse navzoče in začel pripovedo-
vati:

»Njegova mati je imela tožbo. Morala bi jo

dobiti, a je zgubila. In njeni nasprotniki, ki se

s tem niso zadovoljili, so vsak večer peli pod nje-
nim oknom nestalne pesmi ter so žalili njeno

čast. Razen Constantina, ki je bil takrat še deček,

ni imela vdova nikogar, da bi jo branil. Takrat je

bil on zelo pobožen in nadvse navezan na mater.

Nekega večera je ustrelil s puško na materine

žalivce in eden med njimi je bil smrtno zadet.

Moj prijatelj se je hotel prijaviti pri sodniji, toda

mati mu je svetovala, na ohrani svobodo in naj

zbeži. In zbežal je. Pri Bogu, da je prav storil.«

Medtem ko je govoril, so se mu prsa bočila in

nekaj mlačnega v izrazu mu je lepljalo obraz. Mo-
že je so strelci vanj in mu priklimali.

Le Marianna si je upala ugovarjati. »Samo

Bog ima pravico ubiti človeka.«

In zopet je bil hlapec, ki je pogovor obrnil v